

(דף קיג ע"א) אֵלֶּא בְּגִין לְאֵתְדַבְּקָא בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּבְגִין כְּדָ רַגְלֵי חֲסִידוֹ יִשְׁמַר. וְדָא הִיא אֶתְתִּיהּ, דְּכִתִּיב וְאֲבִימֶלֶךְ לֹא קָרַב אֵלֶיהָ. וּכְתִיב פִּי עַל פֶּן לֹא נִתְתִּיהּ לְנֹגַע אֵלֶיהָ.

בְּפִרְעָה מַה כְּתִיב, (בראשית יב) וַיִּנְגַע יְיָ אֶת פִּרְעֹה וְגו'. עַל דְּבַר אִיהִי אֲמַרְהָ וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הָוָה מַחֵי, וּבְגִין כְּדָ רַגְלֵי חֲסִידוֹ יִשְׁמַר. וְרִשְׁעִים בְּחֻשְׁדָּא וְדַמּוּ, אֱלִין פִּרְעָה וְאֲבִימֶלֶךְ, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲבַד בְּהוּ דִּינִין פְּלִילִיָּא. פִּי לֹא בִכַח וְגַבַר אִישׁ. מֵאֵן אִישׁ, דָּא אֲבַרְחָם, דְּכִתִּיב וְעַתָּה חָשַׁב אִשְׁתְּ הָאִישׁ וְגו'.

וַיִּי פִּקְד אֶת שְׂרָה כַּאֲשֶׁר אָמַר וְגו'. רַבִּי חֵיָא פְּתַח וְאָמַר (זכריה ג) וַיִּרְאֵנִי אֶת יְהוֹשֻׁעַ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל עוֹמֵד לִפְנֵי מְלֶאךָ יְיָ וְהַשָּׁטָן עוֹמֵד עַל יְמִינוֹ לְשַׁטְנֵהוּ. הָאִי קָרָא אִית לְאֶסְתַּפְּלָא בֵּיהּ. וַיִּרְאֵנִי אֶת יְהוֹשֻׁעַ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל דָּא יְהוֹשֻׁעַ בֶּן יְהוֹצָדָק. עוֹמֵד לִפְנֵי מְלֶאךָ יְיָ, מֵאֵן מְלֶאךָ יְיָ. דָּא אֶתְר צְרוּרָא (ס"א דְּנִשְׁמָתִין דְּצַדִּיקָא צְרִירָה) דְּנִשְׁמָתִיהּ דְּצַדִּיק צְרִירָא בֵּיהּ, וְכָל אַנּוּן נִשְׁמָתִין דְּצַדִּיקָא קְזִימִין תַּמּוֹן, וְדָא הוּא מְלֶאךָ יְיָ.

וְהַשָּׁטָן עוֹמֵד עַל יְמִינוֹ לְשַׁטְנֵהוּ. דָּא יַצַּר הֲרַע דְּאִיהוּ מְשׁוּטְט וְאִזִּיל בְּעֵלְמָא לְנִטְלָא נִשְׁמָתִין וְלֹא אֶפְקָא רִיחִין וְלִמְסֻטֵי לִזְוֵן לְבְרִיָּתָא לְעִילָא וְתַתָּא. וְדָא הוּא בְּשַׁעְתָּא דְּאִטִּיל לִיהּ נְבוּכַדְנֶצַּר לְאִשָּׁא עִם אַנּוּן נְבִיאֵי הַשָּׁקֶר, וְהָאִי הָוָה מְסֻטִין לְעִילָא בְּגִין דִּיתְוַקְדַּ עִמָּהוֹן.

דְּהִכִּי הוּא אֲרַחֲוֵי דְלָאו אִיהוּ מְקַטְרַג אֶלָּא בּוֹמְנָא דְסַפְנָה וּבּוֹמְנָא דְצַעֲרָא שְׂרָיָא בְּעֵלְמָא, וְאִית לִיהּ רִשׁוֹ לְמְסֻטֵי וְלִמְעַבְד דִּינָא אֶפְלוּ בְלָא דִינָא כְּמַה דְאֶתְ אֲמַר, (משלי יג) וְיִשׁ נִסְפָּה בְלָא מִשְׁפָּט. מַהוּ לְשַׁטְנֵהוּ, דְּהָוָה אָמַר אוֹ פְּלַהּוּ יִשְׁתַּבּוּבּוֹן אוֹ פְּלַהּוּ יִתְוַקְדוּן.

דְּהָא בְּשַׁעְתָּא דְּאֶתְיָהִיב רִשׁוּתָא לְמַחְבְּלָא לְמַחְבְּלָא לֹא אֲשַׁתְּזִיב זַפְּאָה מִן חֲזִיבְיָא, וּבְגִין כְּדָ בְּשַׁעְתָּא דְּדִינָא שְׂרָיָא בְּמַתָּא בְּעִי בַר נֶשׁ לְעַרְקָא עַד לֹא אֶתְפֶּס תַּמּוֹן, דְּהָא מְחַבְּלָא כִּינּוּן דְּשָׂרֵי הָכִי נְמִי עָבִיד לְזַפְּאָה כְּחֲזִיבְיָא. וְכָל שְׂכּוֹן דְּהוּוּ תְלִיתִיהוֹן פְּחַד. וְהָוָה תַּבַּע דִּיתְוַקְדוּן פְּלַהּוּ אוֹ יִשְׁתַּבּוּבּוֹן פְּלַהּוּ. בְּגִין דְּכַד אֶתְעַבִּיד (דף קיג ע"ב) נִיסָא לֹא אֶתְעַבִּיד פְּלַגּוּ נִיסָא וּפְלַגּוּ דִינָא, אֶלָּא כְּלָא כְּחַדָּא, אוֹ נִיסָא אוֹ דִינָא.

אָמַר לִיהּ רַבִּי יוֹסִי, וְלָא, וְהָא בּוֹמְנָא דְבְּקַע קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יִמָּא לְיִשְׂרָאֵל הָוָה קָרַע יִמָּא לְאֱלִין וְאִזִּיל בְּיַבְשַׁתָּא, וּמִיָּא הוּוּ תַבִּין מְסַטְרָא אַחְרָא וְטַבְעִין לְאֱלִין וּמִתִּין, וְאֶשְׁתַּכַּח נִיסָא הָכָא וְדִינָא הָכָא כְּלָא כְּחַדָּא.

אָמַר לִיהּ וְדָא הוּא דְקוּשִׁיא קַמִּיהּ, דְּכַד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבִיד דִּינָא וְנִיסָא כְּחַדָּא, לָאוּ בְּאַתְר חַד וְלָא בְּבִיתָא חַדָּא (דְּאֶשְׁתַּכַּח כְּלָא כְּחַדָּא), וְאִי אֶתְעַבִּיד קוּשִׁיא קַמִּיהּ, דְּהָא לְעִילָא לֹא אֶתְעַבִּיד כְּלָא אֶלָּא בְּשְׁלִימוֹ כְּחַדָּא אוֹ נִיסָא אוֹ דִינָא בְּאַתְר חַד וְלָא בְּפְלַגּוּ.

בְּגִין כְּדָ לֹא עָבִיד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דִינָא בְּחֲזִיבְיָא עַד דְּאֶשְׁתַּלִּימוֹ בְּחֻבְיָהוּ הָדָא הוּא דְכִתִּיב, (בראשית טו) פִּי לֹא שָׁלַם עוֹן הָאֲמָרִי עַד הַנְּהָה. וּכְתִיב (ישעיה כז) בְּסַאפְּאָה בְּשַׁלְחָהּ תְּרִיבְנָהּ. וְעַל דָּא

הָיָה אֶסְטִין לִיה לְיִהוֹשֻׁעַ דִּיתוֹקֵד בְּהוּ, עַד דְּאָמַר לִיה (זכריה ג) יְגַעַר יִי בְּדָה הַשְּׁטָן. מָאן אָמַר לִיה, דָּא מְלֵאךְ יִי (ואתמר ויאמר יי אל השטן).

וְאִי תִימָא וַיֹּאמֶר יִי אֶל הַשְּׁטָן יְגַעַר יִי בְּדָה וְגו'. תָּא חֲזִי, הָכִי נִמְי לְמִשְׁחָה בְּסַנְהֵ דְכְּתִיב, (שמות ג) וַיֵּרֶא מְלֵאךְ יִי אֱלֹהִים בְּלִבַּת אִשׁ. וְכְּתִיב וַיֵּרֶא יִי כִּי סָר לְרֵאוֹת. לְזִמְנִין מְלֵאךְ יִי וְלְזִמְנִין מְלֵאךְ יִי. וּבְגִין כְּדָה אָמַר לִיה יְגַעַר יִי בְּדָה הַשְּׁטָן וְלֹא אָמַר הַנְּנִי גוֹעַר בְּדָה.

תָּא חֲזִי, כְּגוֹנָא דָּא בְּיוֹמָא דְאִשְׁתְּכַח דִּינָא בְּעֲלָמָא, וְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְתִיב עַל פְּרֻסְיָא דְדִינָא, כְּדִין אִשְׁתְּכַח הַאי שְׁטָן דְאֶסְטִי לְעִילָא וְתַתָּא, וְאִשְׁתְּכַח אִיהוּ לְחַבְלָא עֲלָמָא וְלִיטַל נְשָׁמְתִין.

רַבִּי שְׁמַעוֹן הָיָה יְתִיב וְלְעִי פְּאוּרֵייתָא, וְהָיָה מִשְׁתַּדֵּל בְּהַאי קְרָא (דברים כא) וְלִקְחוּ זִקְנֵי הָעִיר הַהִיא עֲגֻלַת בָּקָר וְגו' וְעָרְפוּ שָׁם אֶת הָעֲגֻלָּה בְּנַחַל. וְדִינָא אִיהוּ בְּקוּפִיץ לְעָרְפָא לָהּ. אָמַר לִיה רַבִּי אֶלְעָזָר הַאי לְמַאי אֲנַעְרִיךְ.

בְּכָה רַבִּי שְׁמַעוֹן, וְאָמַר, וְיִי לְעֲלָמָא דְאִתְמַשְׁדָּ בְּתַר דָּא. דְּהָא מִן הַהוּא יוֹמָא דְהַהוּא חוּנָא (דף קיד ר"ט) בִּישָׁא דְאִתְפַּתַּח בֵּיה אָדָם שְׁלִיט עַל אָדָם וְשְׁלִיט עַל בְּנֵי עֲלָמָא, אִיהוּ קָאִים לְמַסְטִי עֲלָמָא וְעֲלָמָא לֹא יָכִיל לְנַפְקָא מִעֲנֻשִׁיהָ עַד דִּיִּיתִי מְלַבָּא מְשִׁיחָא וַיּוֹקִים קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְדַמְיָי עֲפָרָא דְכְּתִיב, (ישעיה כה) בַּלַּע הַמּוֹת לְנֶצַח וְגו' וְכְּתִיב, (זכריה יג) וְאֶת רוּחַ הַטְּמֵאָה אֲעִבִיר מִן הָאָרֶץ. וְאִיהוּ קָאִים עַל עֲלָמָא דָּא לְמִיטַל נְשָׁמְתִין דְּכָל בְּנֵי נְשָׁא.

וְתָא חֲזִי הָא כְּתִיב (דברים כא) כִּי יִמְצֵא חֲלָל וְגו' תָּא חֲזִי, כָּל בְּנֵי עֲלָמָא עַל יְדֵי מְלֵאךְ הַמּוֹת נַפְקָא נְשָׁמְתֵיהוּ. אִי תִימָא דְבַר נֶשׁ דָּא עַל יְדָא דְהַהוּא מְלֵאךְ הַמּוֹת נַפְקָא נְשָׁמְתֵיהּ, לָאוּ הָכִי. אֶלָּא מָאן דְקָטִיל לִיה, אֲפִיק נְשָׁמְתֵיהָ עַד לֹא מָטָא זְמַנִּיהָ לְשִׁלְטָאָה בֵּיה הַהוּא מְלֵאךְ הַמּוֹת.

וּבְגִין כְּדָה וְלֵאָרֶץ לֹא יִכְפֹּר וְגו' וְלֵאָרֶץ דִּילָן. וְלֹא דִי לוֹן דְקָאִים אִיהוּ לְמַסְטִי עֲלָמָא לְמַגְנָא וְלְקַטְרָגָא תְדִיר כָּל שְׁכֵן דְגֻזְלִין מִינֵיהָ מַה דְאִית לִיה לְנַטְלָא. וְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חָיִים עַל בְּנוֹי, וּבְגִין כְּדָה קַרְבִּין עַל הַאי עֲגֻלָּא, בְּגִין לְתַקְנָא עַמִּיהָ מַה דְאִתְנַטִּיל הַהוּא נְשָׁמְתָא דְבַר נֶשׁ מִינֵיהָ, וְלֹא יִשְׁתְּכַח מְקַטְרָגָא עַל (ד"א ל"ג קריבין בְּהַאי) עֲלָמָא.

וְרָזָא עֲלָאָה תְנִינָן הַכָּא: שׁוֹר פָּרָה, עֲגֹל עֲגֻלָּה, כְּלָחוּ בְרִזָּא עֲלָאָה אִשְׁתְּכַחוּ, וּבְגִין כְּדָה בְּרָא מִתְקַנִּין לִיה, וְדָא הוּא דְכְּתִיב, (דברים כא) יְדִינוּ לֹא שְׁפָכָה אֶת הַדָּם הַזֶּה וְגו' לֹא שְׁפָכָה וְלֹא גְרִימָנָא מִיתְתִּיהָ, וּבְדָא לֹא אִשְׁתְּכַח מְקַטְרָגָא עֲלֵיהוּ, וּבְכוּלָּא יְהִיב קַדְשָׁא בְּרִיךְ עֵיטָא לְעֲלָמָא.

תָּא חֲזִי, כְּגוֹנָא דָּא בְּיוֹם רֵאשׁ הַשָּׁנָה וַיּוֹם הַכַּפּוּרִים דִּינָא אִשְׁתְּכַח בְּעֲלָמָא, אִיהוּ קָאִים לְקַטְרָגָא וַיִּשְׂרָאֵל בְּעֵינָי לְאִתְעָרָא בְּשׁוּפֵר, וְלֵאֲתַעְרָא קוּל דְּכִלִּיל בְּאִשׁ"א וּמִי"א וְרוּח"א וְאִתְעַבִּידוּ חָה, וְלֵאֲשַׁמְעָא הַהוּא קוּל מְגוּ שׁוּפֵר.

וְהַהוּא קוּל סְלָקָא עַד אֲתַר דְּכַרְסִיָּא דְדִינָא יְתַבָּא וּבְטִשׁ בְּהָ וְסְלָקָא. מִיּוֹן דְּמָטָא הַאי קוּל מִתְתָּא, קוּל דִּיעֻקֵּב אִתְתַּמְּקוֹן לְעִילָא, וְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (דף קיד ע"ב) אֲתַעַר רַחֲמֵי, דְּהָא כְּגוֹנָא דִּישְׂרָאֵל

מִתְעַרְי לְתַתָּא קוּל חַד פְּלִיל בְּאַשׁ"א וְרוּחַ"א וּמִי"א דְנַפְקֵי כְחֵדָא מִגּוּ שׁוּפְרָה, הָכִי נָמִי אֲתַעַר
לְעִילָא שׁוּפְרָה. וְהַהוּא קוּל דְּכִלְיִל בְּאַשׁ"א וּמִי"א וְרוּחַ"א אֲתַתְּקֵן, וְנַפְקֵי דָא מִתַּתָּא וְדָא מִעִילָא,
וְאֲתַתְּקֵן עֲלֵמָא וְרַחֲמֵי אֲשַׁתְּכַחוּ.

וְהַהוּא מְקַטְרָגָא אַעֲרַבְב דְּחָשִׁיב לְשַׁלְטָאָה בְּדִינָא וְלִקְטָרָגָא בְּעֲלֵמָא, וְרַחֲמֵי דְמִתְעַרְי רַחֲמֵי, כְּדִין
אַעֲרַבְב וְאֲתַשֵּׁשׁ חִילִיָּה וְלֹא יָכִיל לְמַעֲבַד מִיְדֵי, וְקוּדְשָׁא בְּרִיָּה הוּא דְאִין עֲלֵמָא בְּרַחֲמֵי, דְאִי
תִּימָא דְדִינָא אֲתַעֲבִיד, לָאו הָכִי, אֶלָּא אֲתַחֲבִירוּ רַחֲמֵי בְּדִינָא, וְעֲלֵמָא אֲתַדֵּן בְּרַחֲמֵי.

תָּא חֲזִי, כְּתִיב, (תהלים פא) תִּקְעוּ בַחֲדָשׁ שׁוּפְרָה בַּכֶּסֶה לְיוֹם חֲגִנּוּ דְאֲתַכְסִּיא סִיחָרָא. וְהָא כְּדִין
שְׁלֵטָא הָאִי חִיוּיָא בִישָׂא וְיָכִיל לְנִזְקָא עֲלֵמָא, וְכַד מִתְעַרְי רַחֲמֵי, סְלִקָא סִיחָרָא וְאֲתַעֲבַרְת מִתַּמָּן,
וְאִיהוּ אֲתַעֲרַבְב וְלֹא יָכִיל לְשַׁלְטָאָה, וְאֲתַעֲבַר דְּלֹא יִתְקַרַב תַּמָּן, וְעַל דָּא בְּיוֹם רֵאשׁ הַשְּׁנָה בְּעֵי
לְעַרְבָבָא לִיָּה כְּמָאן דְּאֲתַעַר מִשְׁנַתִּיהָ וְלֹא יָדַע כְּלוּם.

בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים בְּעֵי לְנִיחָא וְלְמַעֲבַד לִיָּה נִיחָא דְרוּחָא בְּשַׁעִיר דְקָרְבִין לִיָּה, וְכְדִין אֲתַתְּפִיף
סְנִיגוּרָא עֲלִיָּהוּ דִישְׂרָאֵל, אֲבָל בְּיוֹמָא דְרֵאשׁ הַשְּׁנָה אֲתַעֲרַבְב דְּלֹא יָדַע וְלֹא יָכִיל לְמַעֲבַד כְּלוּם.
חֲמֵי אֲתַעֲרוּתָא דְרַחֲמֵי סְלִקִין מִתַּתָּא, וְרַחֲמֵי מְלַעֲיָלָא וְסִיחָרָא סְלִקָא בִּינִיָּהוּ. כְּדִין אֲתַעֲרַבְב וְלֹא
יָדַע כְּלוּם וְלֹא יָכִיל לְשַׁלְטָאָה.

וְקוּדְשָׁא בְּרִיָּה הוּא דֵּן לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמֵי, וְחֵיִים עֲלִיָּהוּ וְאֲשַׁתְּכַח לְהוּ זְמַנָּא כָּל אַנּוּן עֲשָׂרָה
יוֹמִין דְּבִין רֵאשׁ הַשְּׁנָה לְיוֹם הַכַּפּוּרִים לְקַבְּלָא כָּל אַנּוּן דְתִיַּיבִין קַמִּיָּה וְלִכְפָּרָא לֹון מַחוּבִּיָּהוּ
וְסָלִיק לֹון לְיוֹמָא דְכַפּוּרֵי.

וְעַל דָּא בְּכוּלָא קְדָשָׁא בְּרִיָּה הוּא פְּקִיד לֹון לְיִשְׂרָאֵל לְמַעֲבַד עוֹבְדָא בְּגִין דְּלֹא יִשְׁלוּט עֲלִיָּהוּ מָאן
דְּלֹא אַצְטְרִיָּה, וְלֹא יִשְׁלוּט עֲלִיָּהוּ דִינָא, וְיַהוּן בְּלַהוּן זְכַאִין בְּאַרְעָא (ד' קטו ע"א) בְּרַחֲמֵי דְאָבָא עַל
בְּנִין, וְכוּלָא בְּעוֹבְדָא וּבְמַלְיִן תְּלִיָּא, וְהָא אוּקְיָמָנָא מַלְיִן.

וַיִּי פְּקַד אֶת שָׂרָה כַּאֲשֶׁר אָמַר, וְכָתִיב לְמוֹעֵד אָשׁוּב אֵלֶיךָ פְּעַת חֲזָה וְלִשְׂרָה בִּן. וְתַנְיִן פְּקַד אֶת
שָׂרָה, פְּקִידָה לְנִזְקָבָא, זְכִירָה לְדְכוּרָא, וּבְגִין כֹּה וַיִּי פְּקַד אֶת שָׂרָה, כַּאֲשֶׁר אָמַר, וְכָתִיב שׁוּב
אָשׁוּב אֵלֶיךָ פְּעַת חֲזָה וְגו', מַהֲבָא מִשְׁמַע דְּאָמַר וַיֹּאמֶר שׁוּב אָשׁוּב אֵלֶיךָ, וַיֹּאמֶר סָתָם, דְּאִיהוּ
הָוָה וְלֹא שְׁלִיחָא אַחֲרָא:

וַיַּעַשׂ יִי לְשָׂרָה וְגו'. פִּינִין דְּאָמַר וַיִּי פְּקַד אֶת שָׂרָה, מַהוּ וַיַּעַשׂ יִי לְשָׂרָה. אֶלָּא הָכִי תַנְיִן דְּאִיבָא
דְּעוֹבְדוּי דְקְדָשָׁא בְּרִיָּה הוּא מַהֲהוּא נֶהָר דְנֶגֶד וְנַפְיָק מַעֲדָן אִיהוּ, וְאִיהוּ נִשְׁמַתְהוּן דְצַדִּיקֵינָא,
וְאִיהוּ מְזִלָּא דְכָל בְּרַבָּאן טְבָאן וּגְשָׁמֵי בְּרַבָּאן נְזִילֵי מִנִּיהָ וּמִתַּמָּן נַפְקֵי, וְכָתִיב לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּזֶן,
דְּאִיהוּ מְזִיל וּמִשְׁקָה מִעִילָא לְתַתָּא, בְּגִין דְּבִנֵי (נְשָׂא) בְּהָאֵי מְזִלָּא תְלִיִין וְלֹא בְּאַתְרַּא אַחֲרָא. וְעַל דָּא
כְּתִיב וַיִּי פְּקַד אֶת שָׂרָה פְּקִידָה בְּלַחֲדוּי.

וַיַּעַשׂ יִי לְשָׂרָה. עֲשִׂיָּה אִיהוּ לְעִילָא מַהֲאֵי דְרָגָא כְּמַה דְאֲתַמַּר דְּהָא בְּמִזְלָא תְלִיָּא, וְעַל דָּא פִּאן
פְּקִידָה וְכָאן עֲשִׂיָּה. וּבְגִין כֹּה אָמַר יִי וַיִּי וְכָלָא חַה. רַבִּי אֶלְעָזָר פֶּתַח וְאָמַר (תהלים קכז) הִנֵּה נַחֲלַת

יְיָ בָּנִים שָׂכַר פְּרִי הַפֶּטֶן. הִנֵּה נַחֲלַת יְיָ, אַחֲסִנְתָּא לְאַתְאֲחֵדָא בְּנֵי דְלָא יִתְעַבְר מִינָהּ לְעֵלְמִין, דְּבַר
נֶשׁ דְּזָכִי לְבָנִין בְּהָאֵי עֲלָמָא זָכִי בְּהוּ לְמִיעַל לְפִרְעוֹדָא בְּעֲלָמָא דְאַתִּי. בְּגִין דְּהָהוּא בְּרָא דְשָׁבִיק
בַּר נֶשׁ וְזָכִי בִּיהַ בְּעֲלָמָא דָּא, אִיהוּ יְזָכִי לִיהַ לְעֲלָמָא דְאַתִּי, וְזָכִי לְאַעְלָא בִּיהַ לְנַחֲלַת יְיָ. מָאן נַחֲלַת
יְיָ, דָּא אֶרֶץ חַמִּים. וְזָכִי קָרָא לָהּ לְאַרְצֵי יִשְׂרָאֵל דְּאִיהִי אֶרֶץ חַמִּים.

דְּיֹד מְלָכָא (קָרָא לִיהַ) נַחֲלַת יְיָ דְכַתִּיב, (שְׁמוּאֵל א כו) כִּי גִרְשׁוּנֵי הַיּוֹם מִהִסְתַּפַּח בְּנַחֲלַת יְיָ לֵאמֹר לֵךְ
עֲבַד אֱלֹהִים אֲחֵרִים, וּבְגִין כֹּה הִנֵּה נַחֲלַת יְיָ (דף קטו ע"ב) בָּנִים. מָאן אֲזָכִי לִיהַ לְבַר נֶשׁ. בְּנִין. אִי זָכִי
בְּהוּ בְּהָאֵי עֲלָמָא, שָׂכַר פְּרִי הַפֶּטֶן, אֲגָרָא וְחֻלְקָא טַבָּא בְּהָאֵי עֲלָמָא, בְּהָהוּא אִיבָא דְמַעוּי אִיהוּ
דְּזָכִי בַר נֶשׁ בְּהָהוּא עֲלָמָא בְּהוּ.

תָּא חֲזִי, הִנֵּה נַחֲלַת יְיָ בָּנִים. יְרוּתָא וְאַחֲסִנְתָּא דְּאִיבִין דְּעוֹבְדֵי דְקוֹדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְלַעֲיָלָא
אִיהוּ מְאִילָנָא דְחַיִּי, דְּהָא מִתְמָן זָכִי בַר נֶשׁ לְבָנִין כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (הוֹשֵׁעַ יד) מִמֶּנִּי פְּרִיךָ נִמְצָא.
מָה כְּתִיב, (תְּהִלִּים קכז) אֲשֶׁרִי הַגִּבֹּר אֲשֶׁר מִלֵּא אֶת אֲשַׁפְתּוֹ מֵהֶם לֹא יְבוֹשׁוּ וְגו'. אֲשֶׁרִי בְּעֲלָמָא דִּין
וְאֲשֶׁרִי בְּעֲלָמָא דְאַתִּי.

לֹא יְבוֹשׁוּ כִּי יְדַבְּרוּ אֶת אוֹיְבִים בְּשַׁעַר. מָאן אוֹיְבִים בְּשַׁעַר. אֵלִין מְאִרְיָהוֹן דְּדִינִין, דְּכַד נִשְׁמַתָּא
נִפְקַת מְהָאֵי עֲלָמָא, כְּמָה אֲנֹן מְרִיָהוֹן דְּדִינִין דְּזַמְיָנִין כְּמִיָּה, עַד לֹא יִיעוּל לְדוּכַתִּיהַ בְּשַׁעַר
בְּהָהוּא תִרְעָא דְיִיעוּל תְּמָן, בְּגִין דְּמִשְׁכּוֹנֵינִי שָׁבִיק בְּהָאֵי עֲלָמָא וּבְגִיָּהוֹן יְזָכִי בְּהָהוּא עֲלָמָא וְעַל
דָּא לֹא יְבוֹשׁוּ כִּי יְדַבְּרוּ אֶת אוֹיְבִים בְּשַׁעַר.

רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יוֹסִי הוּוּ אֲזָלִי בְּאַרְחָא. אָמַר לִיהַ רַבִּי יְהוּדָה לְרַבִּי יוֹסִי פִּתַח פּוֹמְדָה וְלָעִי בְּאוֹרֵייתָא
דְּהָא שְׁכִינְתָּא אֲשַׁתְּכַחַת גַּבְדָּה, דְּכָל זְמַן דְּבִמְלִי דְאוֹרֵייתָא לְעֵאן שְׁכִינְתָּא אֲתִיָּא וּמִתְחַבְּרָא, וְכָל
שָׁפֵן בְּאוֹרְחָא דְשְׁכִינְתָּא קְדָמָא וְאַתִּיָּא וְאַזְלָא כְּמִיָּהוּ דְבְנֵי נֶשׂא דְזָכָאן בְּמִהְיִמְנוּתָא דְקָדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא.

פִּתַח רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר. (תְּהִלִּים קכז) אֲשַׁתְּדָה כְּגִפְן פְּרִיָּה בִּירְכְתִי בֵּיתְךָ בְּנִיךָ כְּשִׁתִּילִי זִיתִים סָבִיב
לְשַׁלְחָנְךָ. אֲשַׁתְּדָה כְּגִפְן פְּרִיָּה, כָּל זְמַנָּא דְאַתְתָּא בִּירְכְתִי בֵּיתָא וְלֹא נִפְקָא לְבַר, הִיא עֲנוּעָה
וְאַתְחִזִי לְאוֹלָדָא בְּנִין דְכְּשָׁרוֹן. כְּגִפְנוֹ, מָה גִפְנוֹ לֹא אֲתִנְטַעָא אֶלָּא בְּזִינָה וְלֹא בְּזִינָא אַחְרָא. כֹּה
אַתְתָּא דְכְּשָׁרָא לֹא תַעֲבַד נְטִיעָן כְּבַר נֶשׂא אַחְרָא. מָה גִפְנוֹ לֹא אִית בִּיהַ רְכִיבָה מְאִילָנָא אַחְרָא,
אוּף חֲכִי אֲתִתָּא דְכְּשָׁרָא חֲכִי נָמִי.

חֲמִי מָה אֲגָרָה, (דף קטו ע"א) בְּנִיךָ כְּשִׁתִּילִי זִיתִים. מָה זִיתִים לֹא נִפְלִי טְרַפְיָהוּ כָּל יוֹמֵי שְׁתָּא וְכָלְהוּ
קְשׁוּרִין (נ"א בְּסִיר) תְּדִיר, אוּף חֲכִי בְּנִיךָ כְּשִׁתִּילִי זִיתִים סָבִיב לְשַׁלְחָנְךָ. מָה כְּתִיב בְּתַרְיָה הִנֵּה כִּי
כֹּן יִבְרַךְ גָּבַר יֵרָא יְיָ. מָהֵי הִנֵּה כִּי כֹן יִבְרַךְ גָּבַר. הִנֵּה כֹּן מִיבְעִי לִיהַ. אֶלָּא לְאַסְגָּאָה מְלָה אַחְרָא
דְּאוֹלִיפְנָא דָּא מִינָהּ, דְּכָל זְמַנָּא דְשְׁכִינְתָּא הוּוּ עֲנִיעָא בְּאַתְרָהּ כְּדָקָא חֲזִי לָהּ כְּכִיכּוֹל בְּנִיךָ
כְּשִׁתִּילִי זִיתִים אֵלִין יִשְׂרָאֵל כְּד שְׁרָאן בְּאַרְעָא. סָבִיב לְשַׁלְחָנְךָ. דְּאֶכְלִי וְשְׁתָּאן וְקַרְבִּין קְרַפְנִין
וְחֻדָּאן כְּמִי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּמִתְבְּרָכִין עֲלֵאִין וְתַתְּאִין בְּגִינְיָהוּ.

לְבַתֵּר דְשִׁכְנִיתָא נְפֻקַת, אַתְגַּלוּ יִשְׂרָאֵל מֵעַל פְּתוּרָא דְאַבוּהוֹן וְהוּוּ בִינֵי עַמְמֵינָא וְצוּחִין כָּל יוֹמָא וְלִית דְאַשְׁגַּח בְּהוּוּ בַר קַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא דְכָתִיב (ויקרא כו) וְאַף גַּם זֹאת בְּהִיוֹתְכֶם בְּאַרְצֵי אֲבוֹתֵיכֶם וְגו'. וְחִמְיֵנוּ כַּמָּה קַדְיִשִׁין עֲלָאִין מִיתְנוּ בְּגִזְרִין תְּקִיפִין, וְכָל דָּא בְּגִין עוֹנְשָׁא דְאוּרִייתָא דְלֹא קִיִּימוּ יִשְׂרָאֵל כִּד הוּוּ שְׂרָאן בְּאַרְעָא קַדְיִשָׁא.

חִמֵי מַה כְּתִיב, (דברים כח) תַּחַת אֲשֶׁר לֹא עֲבַדְתָּ אֶת יְיָ אֱלֹהֶיךָ בְּשִׂמְחָה וּבְטוֹב לֵבָב מְרֹב כָּל. הַאִי קָרָא אִיהוּ רְזָא, תַּחַת אֲשֶׁר לֹא עֲבַדְתָּ בְּשִׂמְחָה, בְּזִמְן דְכִתְבֵי הוּוּ קַרְבִּין קַרְפְּנִין וְעֲלִוּוֹן וְדָא הַאִי בְּשִׂמְחָה. וּבְטוֹב לֵבָב, אֱלִין לְיוֹאֵי. מְרֹב כָּל, אֱלֹו יִשְׂרָאֵל דְהוּוּ אֲמַצְעָאִים בִּינְיִיהוּ וְנָטְלֵי בְרַבָּאן מִפְּל סְטָרִין. (ישעיה ט) הִרְבִּיתָ הַגּוֹי לֹו הַגְּדִלְתָּ הַשְּׂמֻחָה. אֱלִין כִּתְבֵי. שְׂמַחוּ לְפָנֶיךָ בְּשִׂמְחַת בְּקִצִיר, אֱלֹו יִשְׂרָאֵל דְקַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא בְרִיךְ לֹו עַבְדֵי דְחַקְלָא וְיַחְבֵי מַעֲשָׂא מַפְלָא. כְּאֲשֶׁר יִגִּילוּ בְּחַלְקֵם שְׁלָל. אֱלִין לְיוֹאֵי דְנָטְלָא מַעֲשָׂא מַגּוּ אַדְרָא.

דְבַר אַחַר הִרְבִּיתָ הַגּוֹי. אֱלִין יִשְׂרָאֵל דְמַהִימְנוּתָא דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא עֲלִייהוּ כְדָקָא חֲזִי. לֹו הַגְּדִלְתָּ הַשְּׂמֻחָה, דָּא אִיהוּ דְרָגָא רִישָׁא עֲלָאָה דְאַבְרָהָם דְאַתְדַּבֵּק בָּהּ, דְאִיהוּ גְדוּל וְחִדּוּחַ בֵּיה אֲשַׁתְּפַח.

שְׂמַחוּ לְפָנֶיךָ, (דף קטז ע"ב) בְּשַׁעֲתָא דְסַלְקִין לְאַתְדַּבְּקָא בָּהּ. בְּשִׂמְחַת בְּקִצִיר, דָּא כְּנֻסַת יִשְׂרָאֵל דְשִׂמְחַת בְּקִצִיר דִּילִיהּ הָוָה. כְּאֲשֶׁר יִגִּילוּ בְּחַלְקֵם שְׁלָל. כְּאֲשֶׁר יִגִּילוּ, אֱלִין שְׂרָא חִילִין וְרִתִּיבִין לְתַתָּא בְּזִמְנָא דְמַחְלָקֵי שְׁלָל וְטַרְפֵי טַרְפָּא בְּרֵאשִׁיתָא דְכָלָא.

רַבִּי יְהוּדָה פִּתַּח וְאָמַר, (תהלים קיט) עֵת לַעֲשׂוֹת לִי הִפְרוּ תוֹרָתְךָ. עֵת לַעֲשׂוֹת לִי מַהוּ. אֱלֹא הָא אֹוקְמוּהָ. אֲבָל עֵת, דָּא כְּנֻסַת יִשְׂרָאֵל דְאַקְרִי עֵת. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (ויקרא טז) וְאֵל יִבֹּא בְּכָל עֵת אֵל הַקֹּדֶשׁ. מָאִי וְאֵל יִבֹּא בְּכָל עֵת. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (משלי ז) לְשִׁמְרָךְ מֵאִשָּׁה זָרָה. וְדָא הוּא (ויקרא י) וַיִּקְרִיבוּ לְפָנַי יְיָ אִשׁ זָרָה וְגו'. מָאִי טַעְמָא עֵת. בְּגִין דְאִית לָהּ עֵת וְזִמְן לְכָלָא לְקַרְבָּא לְאַתְנַהֲרָא לְאַתְחַבְּרָא כְדָקָא יָאוּת. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (תהלים ט) וְאַנִּי תַפְלִיתִי לָךְ יְיָ עֵת רַצוֹן.

לַעֲשׂוֹת לִי כְּמָה דְכָתִיב, (שמואל ב ח) וַיַּעַשׂ ה' יוֹד שֵׁם. דְכָל מָאן דְאַשְׁתַּדֵּל בְּאוּרִייתָא כְּאִילוּ עֶבֶד וְתַקֵּן הַאִי עֵת לְחַבְּרָא לָהּ בְּקַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא. וְכָל כֶּךָ לְמָה בְּגִין דְהִפְרוּ תוֹרָתְךָ, דְאִילוּ לֹא הִפְרוּ תוֹרָתְךָ לֹא אֲשַׁתְּפַח פִּירוּדָא דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא מִיִּשְׂרָאֵל לְעַלְמִין.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי כְּגִזְוֵנָא דָּא פְתִיב, (ישעיה ס) אֲנִי יְיָ בַעֲתָה אַחִישֶׁנָּה. מַהוּ בַעֲתָה. בַּעֲתָה ה'. דְתַקוּם מַעֲפָרָא כְדִין אַחִישֶׁנָּה. אָמַר רַבִּי יוֹסִי וְעַם כָּל דָּא יוֹמָא חַד אִיהִי כְּנֻסַת יִשְׂרָאֵל גּוּ עַפְרָא וְלֹא יִתִּיר. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה חֲבִי אֲמָרוּ. אֲבָל תָּא חֲזִי, רְזָא דְאוּלִּיפְנָא, בְּשַׁעֲתָא דְכְּנֻסַת יִשְׂרָאֵל אַתְגַּלְיָא מֵאַתְרָהּ, כְּדִין אַתְוֹן דְשִׁמְא קַדְיִשָׁא בְּכִיבּוּל אַתְפְּרָשוּ. דְאַתְפְּרָשָׁא ה"א מִן וַא"ו, וּבְגִין דְאַתְפְּרָשוּ מַה כְּתִיב (תהלים לט) נָאֵלְמַתִּי דוּמִי"ה, בְּגִין דְאַסְתַּלַּק וַא"ו מִן ה"א, וְקוּל לֹא אֲשַׁתְּפַח, כְּדִין דְבוּר אַתְאַלֵּם. וּבְגִין כֶּךָ הַאִי שְׂכִיבַת בְּעַפְרָא כָּל הַהוּא יוֹמָא (דנָא) דְה"א. וּמָאן אִיהוּ אֶלְפָּה חֲמִשָּׁאָה, וְאַף

כהוראת מו"ר שר בית הזוהר המקובל האלוכי
ר' בנימו שמואל שליט"א

על גב דאקדימת בגלותא עד לא ייעול תהוא אלה המשאה רזא דה"א, וכד ייתי אלה שתיתאה
דאיהו רזא (דף קי"ז ע"א) דוא"ו, פדין וא"ו יוקים לה"א.

בזמנא שית זמנין עשר שתין נפש, פדין שלימו וא"ו עשר זמנין, וא"ו שית זמנין עשר, (דוא"ו) וא"ו
סלקא (בעשר) בי, וא"ו נחתא בה"א.

אשתלים וא"ו גו עשר שית זמנין, פדין הוו שתין לאקמא מעפרא, ובכל שתין ושתין מההוא
אלה שתיתאה אתתקף ה"א וסלקא בדרגוי לאתתקפא. ובשית מאה שנין לשתייתאה ותפתחון
תרעי דחכמתא לעילא ומבועי דחכמתא לתתא, ויתתקן עלמא לאעלא בשביעאה. כבר נש
דמתתקן ביומא שתיתאה מכי ערב נמשא לאעלא בשפתא. אוף הכי נמי. וסימניך (בראשית ז)
בשנת שש מאות שנה לחיי נח וגו' נבקעו כל מעיינות תהום רבה.

אמר ליה רבי יוסי כל דא אריכו זמנא יתיר מכמה דאוקמוה חבריאי דאיהו יומא חד גלותא
דכנסת ישראל ולא יתיר דכתיב, (איכה א) נתנני שוממה כל היום דזה. אמר ליה הכי אוליפנא
מאבא פרזין דאתון דשמא קדישא וביומי דשני עלמא וביומי דבראשית וכלא רזא חדא איהו.

וכדין יתחזי קשתא בעננא בגווי נהירין פאתתא דמתקשטא לבעלה דכתיב, (בראשית ט) וראיתיה
לזכר ברית עולם והא אוקמוה ושפיר הוא. וראיתיה, בגווינין נהירין פדקא יאות. וכדין לזכר
ברית עולם. מאן ברית עולם. דא כנסת ישראל, ויתחבר וא"ו בה"א, וייקים לה מעפרא, פמה
דאת אמר ויזכר אלהים את בריתו. דא כנסת ישראל דאיהי ברית, פמה דאת אמר והיתה לאות
ברית וגו'.

כד יתער וא"ו לגבי ה"א, פדין אתין עלאין יתערון בעלמא ובגוי דראובן זמנין דיתערון קרבין
בכל עלמא, וכנסת ישראל יוקים לה מעפרא וידבר לה קדשא בריך הוא. וישתבח קדשא בריך
הוא לגבה גו גלותא כחושפן וא"ו שית זמנין י' (עשר). עשר זמנין שית שנין, וכדין תיקום ויתפקד
עלמא למעבד נוקמין, ומאן דאיהו מאיך יתרמי.

אמר ליה רבי יוסי שפיר קאמרת בגין (דף קי"ז ע"ב) דאיהו גו רזא דאתון. ולית לן לאתערא חושפן
וקצין אחרנין, דהא בספרא דרב יבא סבא אשכחן חושפן דא דכתיב, (ויקרא כו) אז תרצה הארץ.
והוא רזא דוא"ו דכתיב, (ויקרא כו) וזכרתי את בריתי יעקוב ודא הוא וא"ו פלא כחדא, ועל דא
אזכור, ולבתר והארץ אזכור, דא כנסת ישראל. תרצה. תתרעי ארעא לגבי קדשא בריך הוא.

אבל יומא חד דאמרו חבריאי ודאי כלא הוא גניז כמי קדשא בריך הוא וכלא אשתכח פרוז
דאתון דשמא קדישא, דהא גלותא באנון אתון גלי לון רבי ייסא הכא, והשתא באנון אתון
אתגליין וגלי לון.

אמר ליה תא חזי, דאפילו כד אתפקדא שרה, מהאי דרגא לא פקיד לה, אלא ברזא דוא"ו,
דכתיב ויפקד את שרה וגו'. בגין דכלא ברזא דוא"ו איהו, ובחא כליל פלא, וביה אתגליא

כָּלֵא, בְּגִין דְּכָל מַלְאָה דְּאִיְהִי סְתִימָא אִיְהִי גַלְי כָּל סְתִים. וְלֹא אֲתִי מָאן דְּאִיְהוּ בְּאִתְגַּלְיָא וְיַגְלִי מַה דְּאִיְהוּ סְתִים.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי בְּמַה אִית לָן לְאִתְמַשְׁכָּא גו גְּלוּתָא עַד הֵהוּא זְמַנָּא, וְכָלֵא תְּלִי לִיה קֹדְשָׁא בְּרִידָא הוּא כַּד יִתְבּוּבֵן בְּתִיבְתָּא. אִי יִזְבוּ וְאִי לֹא יִזְבוּ, כְּמַה דְּאִתְמַר בְּהִיא קְרָא דְּכְתִיב אֲנִי יי בְּעַתָּה אֲחִישְׁנָה. זְכוּ אֲחִישְׁנָה לֹא זְכוּ בְּעַתָּה.

אֲזִלוּ, עַד דְּהוּוּ אֲזִל, אָמַר רַבִּי יוֹסִי אֲדַפְרַנָּא הַשְׁתָּא דְּהָא בְּאִתְרָא דָּא יִתְיַבְנָא יוֹמָא חַד עִם אָפָא, וְאָמַר לִי בְּרִי זְמִין אֲנִתְּ כַּד מְטוּן יוֹמָד לְשִׁיתִין שְׁנִין לְאִשְׁכְּחָא בְּהִיא אִתְרָא סִימָא דְּחֻכְמָתָא עֲלָאָה, וְהָא זְכִינָא לְאֲנֹן יוֹמִין וְלֹא אִשְׁכְּחָנָא, וְלֹא יִדְעָנָא אִי הֵי מְלִין דְּקִאֲמָרֵן אוּ הֵיִיא חֻכְמָתָא דְּאִיְהוּ אָמַר.

וְאָמַר לִי כַּד יִמְטוּן קוּלְפִין דְּנִנְרָא גו טְהִירִי יִדְדָּא אִתְאַבִּיד מִיְנָה. אֲמִינָא לִיה אָפָא בְּמַה יִדְעָתָּ. אָמַר לִי בְּהִי תְרִין עֲפּוּרִין דְּאִעְבְּרוּ עַל רִישָׁךְ יִדְעָנָא. אֲדַהְכִי אִתְפְּרִשׁ רַבִּי יוֹסִי וְעָאֵל גו מְעַרְתָּא (דף קיח ע"א) חָדָא וְאִשְׁכְּחָ סְפָרָא חַד דְּהוּוּ נְעִין גו נּוֹקְבָא דְּטַנְרָא בְּסִיפֵי מְעַרְתָּא, נִפְק בִּיה.

פִּינּוּ דְּפִתַּח לִיה חֻמָּא שְׁבַעִין וְתִרִין גְּלִיפִין דְּאִתְוּוּן דְּאִתְמַסְרוּ לְאָדָם הָרֵאשׁוֹן וּבְהוּ הָוָה יָדַע כָּל חֻכְמָתָא דְּעֲלָאִין קְדִישִׁין וְכָל אֲנֹן דְּבִתְרָא רִיחָא דְּמִתְגַּלְגֵּלָן בְּתַר פְּרוּכְתָּא גו טְהִירִין עֲלָאִין וְכָל אֲנֹן מְלִין דְּזְמִינִין לְמִיתִי לְעֲלָמָא, עַד יוֹמָא דִּיקוּם עֲנָנָא דְּבִסְטֵר מְעַרְב וְיַחֲשִׁיד עֲלָמָא.

קְרָא לְרַבִּי יְהוּדָה וְשָׂרוּ לְמַלְעֵי בְּהֵהוּא סְפָרָא, לֹא סְפִיקוּ לְמַלְעֵי תְרִי אוּ תִלְתָּא סְטֵרִין דְּאֲנֹן אִתְוּוּן עַד דְּהוּוּ מְסַתְפְּלִין בְּהֵהוּא חֻכְמָה עֲלָאָה, פִּינּוּ דְּמְטוּ לְמַלְעֵי בְּסִתְרֵיהוּ דְּסְפָרָא וּמְשַׁתְּעוּ דָּא עִם דָּא, נִפְק שְׁבִיבָא דְּאִשָּׁא וְעֲלֵעוּלָא דְּרוּחָא וּבְטַש בִּידִיהוּן וְאִתְאַבִּיד מִנִּיהוּ. כְּכָה רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר דִּילְמָא חֵם וְשְׁלוֹם חוֹבָה אִיְהוּ גַבְוּן אוּ דְּלָאוּ אֲנִן זְכִין לְמַנְדַּע לִיה.

כַּד אִתְוּוּן לְגַבִּי דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן אִשְׁתְּעוּ לִיה עוֹבְדָא דָּא, אָמַר לוֹן דִּילְמָא בְּקִין מְשִׁיחָא דְּאֲנֹן אִתְוּוּן הוּיְתוּן מְשַׁתְּדִלִי, אָמְרוּ לִיה דָּא לֹא יִדְעִינָן דְּהָא כָּלֵא אִתְנַשִּׁי מִיְנָן. אָמַר לוֹן רַבִּי שְׁמַעוֹן לִית רְעוּתָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִידָא הוּא בְּדָא דִּיתְגַּלִּי כָּל כְּדָא לְעֲלָמָא, וְכַד יְהִיא קְרִיב לְיוֹמֵי מְשִׁיחָא אֲפִילוּ רַבִּי דְּעֲלָמָא זְמִינִין לְאִשְׁכְּחָא טְמִירִין דְּחֻכְמָתָא וְלְמַנְדַּע בִּיה קַצִּין וְחוּשְׁבִּינִין, וּבְהֵהוּא זְמַנָּא אִתְגַּלְיָא לְכָלֵא הָדָא הוּא דְּכְתִיב (צפניה ג) פִּי אִזְ אֲהַפְּךָ אֶל עַמִּים וְגו'. מַהוּ אִזְ. בְּזְמַנָּא דִּיתִיקוּם כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מְעַפְרָא וְיוֹקִים לָהּ קֹדְשָׁא בְּרִידָא הוּא כְּדִין אֲהַפְּךָ אֶל עַמִּים שְׁפָה בְּרוּרָה לְקִרָא כָּלֵם בְּשֵׁם יי וְלְעַבְדוֹ שְׁכֵם אֲחָד.

תָּא חֲזִי, אַף עַל גַּב דְּאִבְרָהִם כְּתִיב בִּיה וַיִּסַּע אֲבָרָם הַלּוֹךְ וְנִסּוּעַ הַנְּגִבָה. וְכָל מְטַלְנֵי הוּוּ לְדְרוּמָא וְאִתְקַשְׁרָ בִּיה, לֹא סְלִיק לְדוּכְתִיָּה כְּדָקָא יְאוּת עַד דְּאִתְלִיד יִצְחָק, פִּינּוּ דְּאִתְלִיד יִצְחָק אִסְתַּלַּק לְאִתְרִיה וְאִיְהוּ אִשְׁתַּתַּף בְּתַדִּיה וְאִתְקַשְׁרוּ (דף קיח ע"ב) דָּא בְּדָא.

בְּגִין כְּדָא אִיְהוּ קְרִי לִיה יִצְחָק וְלֹא אֲחָרָא, בְּגִין לְשַׁתְּפָא מְיָא בְּאִשָּׁא, דְּכְתִיב וַיִּקְרָא אֲבָרָהִם אֶת שֵׁם בְּנֵו הַנּוּלָד לוֹ אֲשֶׁר יִלְדָה לוֹ שְׂרָה יִצְחָק. מָאן הַנּוּלָד לוֹ, אִשׁ מִמִּים:

מְדַרְשׁ הַנְּעִלָם

וַיִּפְקֹד אֶת שְׁרָה כְּאִשֶּׁר אָמַר. רַבִּי יוֹחָנָן פָּתַח בְּהַאי קָרָא (שיר השירים ז) רֵאשִׁיךְ עָלַיךְ כְּפַרְמֶל וְדַלְתָּ רֵאשִׁיךְ כְּאַרְגָּמָן מְלֶךְ אֲסוּר בְּרֵהטִים. עֲשֵׂה קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא שְׁלֵטוֹנִים לְמַעְלָה וְשְׁלֵטוֹנִים לְמַטָּה. כְּשִׁנּוּתוֹ קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא מַעְלָה לְשָׂרִים שֶׁל מַעְלָה נּוֹטְלִים מַעְלָה הַמְלָכִים שֶׁל מַטָּה.

נָתַן מַעְלָה לְשָׂרוֹ שֶׁל כָּבֵל, נָטַל מַעְלָה נְבוּכַדְנֶצַּר הָרָשָׁע דְּכַתִּיב בִּיהַ (דניאל ב) אֲנִתָּה הוּא רֵאשִׁיךְ דִּי דְהָבָא, וְהָיוּ כָּל הָעוֹלָם מְשׁוּעָבְדִים תַּחַת יָדוֹ וּבְנֵוֹ וּבְנֵוֹ בְּנֵוֹ, הָדָא הוּא דְכַתִּיב רֵאשִׁיךְ עָלַיךְ כְּפַרְמֶל, זֶהוּ נְבוּכַדְנֶצַּר, הָדָא הוּא דְכַתִּיב, (דניאל ד) תַּחְתּוֹתָי תַטְלֵל חַיּוֹת בְּרָא. וְדַלְתָּ רֵאשִׁיךְ כְּאַרְגָּמָן, זֶהוּ בְּלִשְׁצַר דְּאָמַר (דניאל ה) אֲרָגוֹנָא יִלְבָּשׁ. מְלֶךְ אֲסוּר בְּרֵהטִים, זֶהוּ אֵוִיל מְרֻדְדָּךְ שֶׁהִיָּה אֲסוּר עַד שְׁמֵת אָבִיו נְבוּכַדְנֶצַּר וּמְלֶךְ תַּחְתּוֹ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה לְמַאי אָתָּא הַאי טַעַם בְּשִׁיר הַשִּׁירִים. אֵלָּא אָמַר רַבִּי יְהוּדָה שְׁבַעֲה דְבָרִים נְבָרָאוּ קוֹדֵם שְׁנַבְרָא הָעוֹלָם, וְאֵלּוּ הֵן וְכוּ', כְּפַא הַכְּבוֹד שְׁנַאֲמַר (תהלים צג) נְכוֹן כְּסֵאךְ מֵאֵז מַעוֹלָם אֲתָהּ וְכַתִּיב, (ירמיה יז) כְּפַא כְּבוֹד מְרוֹם מְרֵאשׁוֹן. שֶׁהוּא הָיָה רֵאשׁ הַנְּקֻדָּם לְכָל, וְנָטַל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הַנְּשֻׁמָּה הַטְּהוֹרָה מְכַסֵּא הַכְּבוֹד לְהַיּוֹת מְאִירָה לְגוּף, הָדָא הוּא דְכַתִּיב רֵאשִׁיךְ עָלַיךְ כְּפַרְמֶל, זֶהוּ כְּפַא הַכְּבוֹד שֶׁהוּא רֵאשׁ עַל הַכָּל. וְדַלְתָּ רֵאשִׁיךְ כְּאַרְגָּמָן, זֶה הוּא הַנְּשֻׁמָּה הַנְּטֻלָּת מִמֶּנּוּ. מְלֶךְ אֲסוּר בְּרֵהטִים, זֶהוּ הַגּוּף שֶׁהוּא אֲסוּר בְּקַבֵּר וְכֵלָּה בְּעַפְרָא וְלֹא נִשְׂאָר מִמֶּנּוּ אֵלָּא כְּמֵלֵא תַרְוּד רָקֵב. וּמִמֶּנּוּ יִבְנֶה כָּל הַגּוּף. וְכִשְׁפּוֹקֵד הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הַגּוּף הוּא אוֹמֵר לְאַרְצֵי שְׁתַּפְּלִיט אוֹתוֹ לְחוּץ דְּכַתִּיב (ישעיה כו) וְאַרְצֵי רַפְּאִים תַּפִּיל.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן הַמְּתִים שְׁבַאֲרֵץ הֵם חַיִּים תַּחְלָּה הָדָא הוּא דְכַתִּיב, (ישעיה כו) יְחִיו מִתֵּיךְ, נְבַלְתִּי יְקוֹמוּן אֵלּוּ שְׁבַחוּצָה לְאַרְצֵי. הַקִּיצוֹ וְרַנְּנוֹ שׁוֹכְנֵי עֶפְרָא, אֵלּוּ הַמְּתִים שְׁבַמְדָּבָר. דְּאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן לְמָה מֵת מִשֵּׁה בְּחוּצָה לְאַרְצֵי. לְהִרְאוֹת לְכָל בְּאֵי עוֹלָם, כְּשֵׁם שֶׁעֲתִיד הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַחְיֹת לְמִשֵּׁה כֹּךְ עֲתִיד לְהַחְיֹת לְדוֹרוֹ (לְמָה) שֶׁהֵם קָבְלוּ הַתּוֹרָה. (דְּאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן) וְעַלֵּיהֶם נֶאֱמַר (ירמיה ב) זְכַרְתִּי לָךְ חֶסֶד נְעוּרֶיךָ אֲהַבֵּת כְּלוּלוֹתֶיךָ לְכַתֵּךְ אַחֲרֵי כֵּן בְּמִדְבָּר בְּאַרְצֵי לֹא זְרוּעָה.

דְּבַר אַחַר הַקִּיצוֹ וְרַנְּנוֹ שׁוֹכְנֵי עֶפְרָא, אֵלּוּ הֵם הָאֲבוֹת. וְהַמְּתִים בְּחוּצָה לְאַרְצֵי יִבְנֶה גּוֹפִם וּמִתְגַּלְגְּלִים תַּחַת הָאָרֶץ עַד אֲרֵץ יִשְׂרָאֵל וְשֵׁם יִקְבְּלוּ נִשְׁמָתָם וְלֹא בְּחוּצָה לְאַרְצֵי, הָדָא הוּא דְכַתִּיב, (יחזקאל לז) לָכֵן הִנְבֵּא וְאָמַרְתָּ אֵלֵיהֶם הִנֵּה אֲנִכִי פוֹתַח אֶת קְבֻרוֹתֵיכֶם וְהַעֲלִיתִי אֶתְכֶם מִקְבֻרוֹתֵיכֶם עִמִּי וְהִבֵּאתִי אֶתְכֶם אֶל אֲדַמַּת יִשְׂרָאֵל. מַה כְּתִיב אַחֲרָיו וְנָתַתִּי רוּחִי בְכֶם וְחִייתֶם.

רַבִּי פִנְחָס אָמַר הַנְּשֻׁמָּה נְטֻלָּה מְכַסֵּא הַכְּבוֹד שֶׁהוּא הָרֵאשׁ בְּדִקְאָמַר (שיר השירים ז) רֵאשִׁיךְ עָלַיךְ כְּפַרְמֶל. וְדַלְתָּ רֵאשִׁיךְ כְּאַרְגָּמָן זֶה הוּא הַנְּשֻׁמָּה שֶׁהִיא דַלְתָּ הָרֵאשׁ. מְלֶךְ אֲסוּר בְּרֵהטִים, הוּא הַגּוּף שֶׁהוּא אֲסוּר בְּקַבְרִים. זֶהוּ הַגּוּף וְזֶהוּ שְׁרָה וְזֶהוּ מְלֶךְ. וְקִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא פּוֹקְדָה לְמוֹעֵד אֲשֶׁר דְּבַר אֵלָיו הָדָא הוּא דְכַתִּיב וַיִּפְקֹד אֶת שְׁרָה כְּאִשֶּׁר אָמַר. פּוֹקֵד אֶת הַגּוּף לְזִמְן הַיְדוּעַ שְׁבוּ יִפְקוֹד הַצְּדִיקִים.

אמר רבי פנחס עתיד הקדוש ברוך הוא ללפות לגוף הצדיקים לעתיד לבא כיופי של אדם הראשון כשנכנס לגן עדן, שנאמר (ישעיה נח) ונחה יי תמיד וגו' והיית פגן רוח. אמר רבי לוי הנשמה בעודה במעלתה ניוזנית באור של מעלה ומתלבשת בו, וכשתפגם (ונשתרש) לגוף לעתיד לבא באותו האור ממש תפגם, ואזי הגוף יאיר כזוהר תרקיע הדא הוא דכתיב, (דניאל יב) והמשפילים יזהירו כזוהר תרקיע, וישגו בני אדם דעה שלמה שנאמר (ישעיה יא) כי מלאה הארץ דעה את יי. מנא לן הא, ממה דכתיב ונחה יי תמיד והשביע בצחצחות נפש. זה אור של מעלה.

ועצמותיה יחליץ זה פקידת הגוף. והיית פגן רוח וכמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו. זהו דעת הבורא יתברך, ואזי ידעו הבריות שהנשמה הנכנסת בהם נשמת החיים נשמת התענוגים שהיא קבלה תענוגים מלמעלה ומעדת לגוף והכל תמהים בה ואומרים (שיר השירים ז) מה יפית ומה נעמת אהבה בתענוגים. זו היא הנשמה לעתיד לבא.

אמר רבי יהודה תא חזי, שפך הוא דכתיב, (שיר השירים ז) מלך אסור ברהטים. וכתיב בתריה מה יפית ומה נעמת. ואמר רבי יהודה באותו זמן עתיד הקדוש ברוך הוא לשמח עולמו ולשמח בבריותיו שנאמר (תהלים קד) ישמח יי במעשיו. ואזי יהיה שחוק בעולם מה שאין עכשיו, דכתיב, (תהלים קכו) אזי ימלא שחוק פיני וגו'. הדא הוא דכתיב ותאמר שרה צחוק עשה לי אלהים. שאזי עתידים בני אדם לומר שירה שהוא עת שחוק. רבי אבא אמר היום שישמח הקדוש ברוך הוא עם בריותיו לא היתה שמחה כמותה מיום שנברא העולם, והצדיקים הנשארים בירושלים לא ישוּבו עוד לעפרם דכתיב, (ישעיה ד) והיה הנשאר בציון והנוותר בירושלם קדוש יאמר לו. הנוותר בציון ובירושלם דייקא.

אמר רבי אחא אם פן זעירין אננו, אלא כל אננו דאשתארו בארעא קדישא דישראל דינא דלהון בירושלם ובציון לכל דבר. מלמד דכל ארץ ישראל בכלל ירושלם היא, ממשמע דכתיב, (ויקרא יט) וכי תבאו אל הארץ הכל בכלל.

רבי יהודה ברבי אלעזר שאל לרבי חזקיה, אמר לו מתים שעתיד הקדוש ברוך הוא להחיותם, למה לא יהיב נשמתהון באתר דאתקברו תמן וייתון לאחייא בארעא דישראל. אמר לו נשבע הקדוש ברוך הוא לבנות ירושלם ושללא תהרס לעולמים, דאמר רבי ירמיה עתיד הקדוש ברוך הוא לחדש עולמו ולבנות ירושלם ולהורידה בנניה מלמעלה (ס"א בגין) בגין שלא יהרס, ונשבע שלא תגלה עוד פגסת ישראל, ונשבע שלא יהרס בגין ירושלם, שנאמר (ישעיה סב) לא יאמר לך עוד עזובה ולא רצה לא יאמר עוד שממה.

ובכל מקום שאתה מוצא לא לא, היא שבועה, הדא הוא דכתיב, (בראשית ט) ולא יפרת כל בשר עוד ממי המבול ולא יהיה עוד מבול וגו' וכתיב, (ישעיה נד) אשר נשבעתי מעבר מי נח. מפאן שלא לא, שבועה. ומן לאו אתה שומע הן. ועתיד הקדוש ברוך הוא לקיים עולמו קיום שלא תגלה פגסת ישראל ולא תהרס בגין בית המקדש, לפיכך אין מקבלין נשמתן אלא במקום קיים

לְעוֹלָמִים, כְּדֵי שְׁתַּהַיֶּה הַנְּשֻׁמָּה קַיִמַת בַּגּוֹף לְעוֹלָמִים, וְדָא הוּא דְכְּתִיב הַנְּשֻׁאָר בְּצִיּוֹן וְהַנּוֹתָר בְּירוּשָׁלַם קְדוּשׁ קְדוּשׁ יֵאמֹר לוֹ וְגו'.

אָמַר רַבִּי הַזְקֵיָה מֵהַכָּא (מְקַרָּא הוּא) הוּא קְדוּשׁ יְרוּשָׁלַם קְדוּשׁ הַנּוֹתָר בָּהּ קְדוּשׁ. הוּא קְדוּשׁ, דְּכְּתִיב, (ישעיה ו) קְדוּשׁ יֵי צְבָאוֹת. וְכְּתִיב, (הושע יא) בְּקִרְבֶּךָ קְדוּשׁ. יְרוּשָׁלַם קְדוּשׁ, דְּכְּתִיב, (קהלת ח) וּמִמָּקוֹם קְדוּשׁ יִחַלְכוּ. הַנּוֹתָר בָּהּ קְדוּשׁ, דְּכְּתִיב, (ישעיה ד) וְהָיָה הַנְּשֻׁאָר בְּצִיּוֹן וְהַנּוֹתָר בְּירוּשָׁלַם קְדוּשׁ יֵאמֹר לוֹ. מַה קְדוּשׁ הֶרְאֵשׁוֹן קַיִים אַף הַשָּׂאָר קְדוּשׁ קְדוּשׁ קַיִים.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק מָאִי דְכְּתִיב, (זכריה ח) עוֹד יִשְׁבוּ זְקֵנִים וְזִקְנוֹת בְּרַחֲוֹבוֹת יְרוּשָׁלַם וְאִישׁ מִשְׁעַנְתּוֹ בְּיָדוֹ מֵרֹב יָמִים. מָאִי טִיבוֹתָא דָּא (כְּדֵי) לְמִיזַל בְּדִין דְּכְּתִיב וְאִישׁ מִשְׁעַנְתּוֹ בְּיָדוֹ. אֵלֶּא אָמַר רַבִּי יִצְחָק (קלה א) עֲתִידִים הַצְּדִיקִים לְעֵתִיד לָבֵא לְהַחְיוֹת מֵתִים פְּאֵלִישׁע הַנְּבִיא, דְּכְּתִיב, (מלכים ב ד) וְכַח מִשְׁעַנְתִּי בְּיָדֶךָ וְלֵךְ. וְכְּתִיב וְשָׁמַתְּ מִשְׁעַנְתִּי עַל פְּנֵי הַנְּעַר. אָמַר לֵיהּ קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְבָר שְׁעִתִּידִים לַעֲשׂוֹת הַצְּדִיקִים לְעֵתִיד לָבֵא אֶתְּהָ רֹצֵחַ עֲבָשׁוֹ לַעֲשׂוֹת, מַה כְּתִיב וַיִּשָּׂם אֶת הַמִּשְׁעָנָת עַל פְּנֵי הַנְּעַר וַאֲיִן קוֹל וַאֲיִן עוֹנֶה וַאֲיִן קָשָׁב.

אָבֵל הַצְּדִיקִים לְעֵתִיד לָבֵא עָלָה בְּיָדָם הַבְּטָחָה זֹו, דְּכְּתִיב, (זכריה י) וְאִישׁ מִשְׁעַנְתּוֹ בְּיָדוֹ כְּדֵי לְהַחְיוֹת בּוֹ אֶת הַמֵּתִים (מַה מֵּתִים אוֹתָם) מֵהַגְּרִים שְׁנַתְּגִירוּ מֵאוֹמוֹת הָעוֹלָם דְּכְּתִיב בְּהוּ (ישעיה סה) כִּי הַנְּעַר בֶּן מֵאָה שָׁנָה יָמוֹת וְהַחֹטֵא בֶּן מֵאָה שָׁנָה יְקוּלָּל. אָמַר רַבִּי יִצְחָק סוֹפִיָה דְקַרְא מוֹכִיחַ דְּכְּתִיב מֵרֹב יָמִים.

דְּבָר אַחַר וְתֵאמֹר שָׂרָה צָחוק עָשָׂה לִי אֱלֹהִים. כְּתִיב, (ישעיה סו) שְׂמַחוּ אֶת יְרוּשָׁלַם וְגִילוּ בָּהּ כָּל אֲהַבֶּיהָ שִׂישׁוּ אֶתְּהָ מִשׁוֹשׁ כָּל הַמִּתְאַבְּלִים עָלֶיהָ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה לֹא הִיָּתָה שְׂמִיחָה לְפָנֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, כְּאוֹתָהּ שְׂמִיחָה שְׁעִתִּיד לְשִׂמּוֹחַ עִם הַצְּדִיקִים לְעֵתִיד לָבוֹא. וְכָל אֶחָד וְאֶחָד מֵרֵאשִׁי בְּאֶצְבַּע וְאוֹמֵר (ישעיה כה) הִנֵּה אֱלֹהֵינוּ זֶה קוֹיֵנוּ לוֹ וַיִּשְׁעֵנוּ זֶה יֵי קוֹיֵנוּ לוֹ נְגִילָה וְנִשְׂמַחָה בִּישׁוּעָתוֹ. וְכְּתִיב, (ישעיה יב) זָמְרוּ יֵי כִי גֵאוֹת עָשָׂה מוֹדַעַת זֹאת בְּכָל הָאָרֶץ.

רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר לֹא חֲזִינָן מָאֵן דְּפָרִישׁ הָאִי מְלָה כְּדוֹד מְלָכָא דְאָמַר (תהלים קד) תִּסְתִּיר פְּנֵיךָ וּבְהִלּוֹן וְגו'. מִכָּאֵן שְׂאִין הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה רְעָה לְשׁוֹם אָדָם, אֵלֶּא כְּשִׂאֵינוּ מִשְׁגִּיחַ בּוֹ הוּא כְּלָה מֵאֱלֹהֵינוּ, דְּכְּתִיב תִּסְתִּיר פְּנֵיךָ וּבְהִלּוֹן תִּסְתֵּר רֹחַם יִגְוֵנוּ וְגו'. וְאַחַר כֶּךָ (תהלים קד) תִּשְׁלַח רֹחֶךָ יִפְרֹאוּ וְגו'. וְאַחַר כֶּךָ (תהלים קד) יְהִי כְבוֹד יֵי לְעוֹלָם יִשְׁמַח יֵי בְּמַעֲשָׂיו. וְאִזִּי הַשְּׂחֹק בְּעוֹלָם דְּכְּתִיב, (תהלים קכו) אִזִּי יִמְלֵא שְׂחֹק פִּינוּ וּלְשׁוֹנֵנוּ רִנָּה. הֲדָא הוּא דְכְּתִיב וְתֵאמֹר שָׂרָה צָחוק עָשָׂה לִי אֱלֹהִים לְשִׂמּוֹחַ בִּישׁוּעָתוֹ.

רַבִּי חֵיָא אָמַר תָּא חֲזִי, עַד שְׁהַגּוֹף עוֹמֵד בְּעוֹלָם הַזֶּה הוּא חֶסֶר מִן הַתְּשֻׁלוֹם, לְאַחַר שֶׁהוּא צְדִיק וְהוֹלֵךְ בְּדַרְכֵי יוֹשֵׁר וּמֵת בְּיוֹשְׁרוֹ, נִקְרָא שָׂרָה בְּתִשְׁלוּמוֹ, הַגִּיעַ לְתַחֲיִית הַמֵּתִים הוּא שָׂרָה, כְּדֵי שְׁלֵא יֵאמְרוּ שְׂאֵחַר הוּא שְׁהַחְיָה קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא. לְאַחַר שֶׁהוּא חֵי, וְשָׂמַח עִם הַשְּׂכִינָה וּמַעֲבִיר

הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הַיְגוֹן מִן הָעוֹלָם דְּכַתִּיב, (ישעיה כה) בְּלַע הַמּוֹת לְנֶצַח וּמָחָה יְיָ אֱלֹהִים דְּמָעָה מֵעַל כָּל פְּנִים וְגו'. אַזִּי נִקְרָא יִצְחָק, בְּשִׁבִיל הַצְּחֹק וְהַשְׂמֵחָה שֶׁיְהִיָּה לְצַדִּיקִים לְעֵתִיד לְבָא.

רַבִּי יְהוּדָה אָתָּא לְהֵוּא אֶתְר דְּכִפְר חָנּוּ, שְׁדָרוּ לִיה תְּקַרְוֹבְתָא כָּל בְּנֵי מֵאָתָּא, עָאֵל לְגַבִּיה רַבִּי אַבְבָּא, אָמַר לִיה אִימְתִי לִיזִיל מַר, אָמַר לִיה אֶפְרַע מַה דִּיחֲבוּ לִי בְּנֵי מֵאָתָּא וְאִיזִיל, אָמַר לִיה לֹא לִיחֻשׁ מַר לְהֵאֵי תְּקַרְוֹבְתָא לְאוֹרֵייתָא הוּא דְעֵבְדוּ, וְלֹא יִקְבְּלוּ מִנְּךָ פְּלוּם, אָמַר לִיה וְלֹא מִקְבְּלֵי מַלְי דְאוֹרֵייתָא, אָמַר אִין. אָתּוּ כָּל בְּנֵי מֵאָתָּא. אָמַר לִיה רַבִּי יְהוּדָה כְּלָחוּן מֵאִרֵי מְתִיבְתָּא, אָמַר לִיה, וְאִי אִית מֵאֵן דְּלֹא יְאוּת לְמִיתַב הַכָּא לִיקוּם וְלִיזִיל.

קָם רַבִּי אַבְבָּא וְאַבְדִּיל מִנְיָהוּ עֲשָׂרָה דִּי יִקְבְּלוּן מִנְיָה, אָמַר לְהוּ יְתִיבוּ בְּהַדִּי גְבַרְא רַבָּא דְנָא, וְאַנָּא וְאַנּוּן נִקְבַּל לְמַחַר וְנִתְיַב עֲמִיָּה. אֲזִלוּ. וְאַנּוּן עֲשָׂרָה דְאֲשַׁתְּאֵרוּ עֲמִיָּה יְתִיבוּ (אֲנּוּן עֲשָׂרָה) וְלֹא אָמַר פְּלוּם, אָמְרוּ לִיה אִי רְעוּתִיָּה דְמַר נִקְבַּל אֶפְי שְׂכִינְתָּא. אָמַר לְהוּ וְהֵא רַבִּי אַבְבָּא לִית הַכָּא, שְׁדָרוּ בְּהַדִּיה וְאַתָּא.

פְּתַח וְאָמַר וַיִּי פִקְד אֶת שָׂרָה כַּאֲשֶׁר אָמַר. מֵאִי שְׂנֹאֵי הוּהָ הַכָּא, הוּהָ לִיה לְמִימַר וַיִּי זְכָר אֶת שָׂרָה כְּמָה דְאָמַר (בראשית ל) וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת רַחֵל. דְאִין פְּקִידָה אֶלְא עַל מַה דְהָוָה בְּקַדְמִיתָא. אֶלְא בְּקַדְמִיתָא הוּהָ, דְכַתִּיב שׁוֹב אֲשׁוֹב אֵלָיְךָ כְּעַת תִּהְיֶה, וְעַל אוֹתוֹ עֲנִין נְאֻמַר שְׂפַקְד עַכְשָׁיו, מִשְׁמַע דְכַתִּיב כַּאֲשֶׁר אָמַר, דְאֶלְמַלְא לֹא נְאֻמַר כַּאֲשֶׁר אָמַר לִימָא זְכִירָה, אֲבַל פִּקְד הָהִיא מְלָה דְאָמַר לְמוֹעֵד אֲשׁוֹב אֵלָיְךָ.

לְבַתָּר אָמַר הָכִי, הֵאֵי צַדִּיק דְזָכִי לְמִיִּסַּק לְהֵוּא יִקְר עֲלָאָה, דִּיּוֹקְנִיָּה מִתְּפַתַּח בְּכַרְסֵי יִקְרִיָּה, וְכֹן לְכָל צַדִּיק וְצַדִּיק דִּיּוֹקְנִיָּה לְעֵילָא כַּד הוּהָ לְתַתָּא לְאַבְטָחָא לְהֵהִיא נִשְׁמַתָּא קַדִּישָׁא.

וְהִינּוּ דְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, מֵאִי דְכַתִּיב, (חבקוק א) שָׁמַשׁ יָרַח עֲמֵד זְבֻלָּה, דְזַחְרָן גּוֹפָא וְנִשְׁמַתָּא דְקִימִין בְּאַדְרָא קַדִּישָׁא עֲלָאָה דְלְעֵילָא כְּדִיּוֹקְנָא דְהוּהָ קָאִים בְּאַרְעָא, וְהֵהִיא דִּיּוֹקְנָא מִתְּזַנָּא הַנָּאָת נִשְׁמַתָּא, וְהֵהִיא עֲתִידָה לְאַתְלַבֵּשׁ בְּהֵאֵי גְרָמָא דְאֲשַׁתְּאֵר בְּאַרְעָא, וְאַרְעָא מִתְעַבֵּר מִנְיָה וְטַפַּל טִינָיָה לְבָרָא, וְדָא הוּא דְאַתְקַרֵי קַדִּישָׁה.

וְכַד קִימָא דִּיּוֹקְנָא הֵהִיא דְלְעֵילָא, אָתָּא בְּכָל יָרְחָא לְסַגְדָּא קַמִּי מִלְכָּא קַדִּישָׁא בְּרִיךְ הוּא דְכַתִּיב, (ישעיה טו) וְהָיָה מִדֵּי הַדָּשׁ בְּהַדְשׁוֹ. וְהוּא מְבַשֵּׁר לִיה וְאָמַר לְמוֹעֵד אֲשׁוֹב אֵלָיְךָ, לְהֵהוּא זְמַן דְעֵתִיד לְאַחֲרָא מִיִּתְיָא עַד דְאַתְפַּקְדַת לְהֵהוּא זְמַנָּא כְּמָה דְאַתְבַּשֵּׁר הָדָא הוּא דְכַתִּיב וַיִּי פִּקְד אֶת שָׂרָה כַּאֲשֶׁר אָמַר. וְהֵהוּא יוֹמָא דְחַדִּי קַדִּישָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּעוֹבְדֵי הָדָא הוּא דְכַתִּיב, (תהלים קד) יִשְׂמַח יְיָ בְּמַעֲשָׂיו.

אָמַר לִיה רַבִּי אַבְבָּא נִימָא לָן מַר עַל פְּרִשְׁתָּא לְבַתָּר, אָמַר יְאוּת לְכוּן לְמַפְתַּח פְּרִשְׁתָּא דָּא. פְּתַח וְאָמַר וַיְהִי אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְהָאֱלֹהִים נָסָה אֶת אַבְרָהָם וְגו' וַיֹּאמֶר קַח נָא אֶת בְּנֶךָ אֶת יְחִידֶךָ אֲשֶׁר אַהֲבָת וְגו'. הַכָּא אִית לְאַסְתְּפֵלָא הֵאֵי אוּמְנָא דְאַפִּיק כְּסָפָא מִמְקוֹרָא דְאַרְעָא, מֵאִי עֵבֵד.

בְּקִדְמִיתָא מְעִיל לִיה בְּנֹר דְּלִיק עַד דְּנִפְיָא מִנִּיה כָּל זֹהֲמָא דְאַרְעָא, וְהָא אֲשַׁתְּאַרְת כִּסְפָּא אָבֵל
לָא כִסְפָּא שְׁלִימָתָא, לְבַתָּר מָאִי עֵבִיד, מְעִיל לִיה בְּנֹרָא כְּדִבְקִדְמִיתָא וּמִפְיָא מִנִּיה סְטִיפִי כְּמָה
דְּאֵת אָמַר, (משלי כה) הָגוּ סִיגִים מִכֶּסֶף וְגו' וּכְדִין הוּא כִסְפָּא שְׁלִימָתָא בְּלָא עֲרַבּוּבָא.

כְּדֵן הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְעִיל הָאִי גּוּפָא תַּחוּת אַרְעָא עַד דְּמִתְרַקַּב פּוּלְיָה וְנִפְיָא מִנִּיה כָּל זֹהֲמָא
בִּישָׂא, וְאֲשַׁתְּאַר הַהוּא תְרוּוד רַקַּב וְאֲתַבְּנִי גּוּפָא מִנִּיה, וְעַד כְּעַן הוּא גּוּפָא לָא שְׁלִים.

לְבַתָּר הַהוּא יוֹמָא רַבָּא דְכַתִּיב, (זכריה יד) וְהָיָה יוֹם אֶחָד הוּא וַיִּדַע לִי לֹא יוֹם וְלֹא לַיְלָה, מִתְטַמְרָן
כְּלָהוּ בְּעַפְרָא כְּדִבְקִדְמִיתָא מִן קָדָם דְּחִילוּ וְתַקִּיפוּ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָדָא הוּא דְכַתִּיב, (ישעיה
ב) וּבָאוּ בַמְּעֵרוֹת צָרִים וּבַמְּחִלוֹת עָפָר מִפְּנֵי פַחַד יְיָ וּמִהֲדַר גְּאוּנוֹ וְגו'. וְנִפְיָא נִשְׁמַתְיָהוּ וּמִתְעַבֵּל
הַהוּא תְרוּוד רַקַּב וְאֲשַׁתְּאַר גּוּפָא דְאֲתַבְּנִי תַמְן (נ"א נְהוּרָא) דִּילִיה בְּנִהוּרָא דְשִׁמְשָׁא וּכְזֹהֲרָא
דְרַקִּיעָא דְכַתִּיב, (דניאל יב) וְהַמְשִׁפִּילִים יִזְהִירוּ כְּזֹהֲרֵי תְרוּוד וְגו'. וּכְדִין כִּסְפָּא שְׁלִים, גּוּפָא שְׁלִימָא
בְּלָא עֲרַבּוּבָא אֲחֲרַנִּיתָא.

דְּאָמַר רַבִּי יַעֲקֹב גּוּפָא דְנִהִיר יְרַמִּי קְדוּשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְלַעֲיָא דְכַתִּיב, (ישעיה כו) כִּי טַל אֹרֹת
טַלְדָּה. וְכַתִּיב (ישעיה כב) הִנֵּה יְיָ מִטְלֵטְלָהּ וְגו'. וּכְדִין יִתְקַרוּן קְדִישֵׁין עֲלָאִין דְכַתִּיב, (ישעיה ד) קְדוּשׁ
יֵאמָר לוֹ. וְדָא הוּא דְאֲתַקְרִי תַחֲיִית הַמַּתִּים דְּבַתְרִייתָא, וְדָא הוּא (כִּסְפָּא שְׁלִים גּוּפָא שְׁלִימָא) (נ"א נְסִינָא)
בַּתְרִייתָא וְלֹא יִטְעֲמוּן עוֹד טַעֲמָא דְמוֹתָא דְכַתִּיב כִּי נִשְׁבַּעְתִּי נְאֻם יְיָ כִּי יַעַן אֲשֶׁר עָשִׂיתָ וְגו' כִּי
בְרַךְ אֲבָרְכֶךָ וְגו'. וּבַהֲהוּא זְמַנָּא מַצְלוּ צַדִּיקֵיָא דְלָא יִתְנַסּוּן בְּדָא יְתִיר.

מַה כְּתִיב וַיִּשָּׂא אֲבָרְהָם אֶת עֵינָיו וַיְרֵא וַהֲנִה אֵיל וְגו'. אֵלִין שְׂאָר חַיִּיבֵי עֲלָמָא דְאֲתַקְרוּן אֵילִים
כְּמָה דְּאֵת אָמַר, (ישעיה ס) אֵילֵי נְבוֹת יִשְׂרָאֵל וּמִתְרַגְמִינֵן רַבְרָבֵי נְבוֹת. אַחַר נְאֻחוֹ בְּסַבְבָּהּ וְגו'
כְּמָה דְּאֵת אָמַר, (תהלים עה) וְכָל קִרְנֵי רְשָׁעִים אֲגַדְעוּ. (וישְׁלַח אֲבָרְהָם וְגו') וַיִּלְךְ אֲבָרְהָם וַיִּקַּח אֶת הָאֵיל
וְגו'. דְּאֵנוּן מְזוּמְנִין לְאֲתַנְסָאָה בְּכָל נְסִינָא בִישָׂא, וַיִּשְׁתְּאַרוּן הַצַּדִּיקִים לְעֲלָמָא דְאֲתִי כְּמִלְאָכִין
עֲלָאִין קְדִישֵׁין לְיַחֲדָא שְׁמִיה, וּבְגִין כְּדֵן כְּתִיב, (זכריה יד) בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וַשְׁמוֹ אֶחָד וְגו'.

אָמַר לִיה (נ"א אָמַר לוֹ) רַבִּי יְהוּדָה מִפְּאֵן וְלִהְלָאָה אֲצִלְחוּ פִתְחָא. עָאֵל יוֹמָא אַחְרָא עָאֵלֵי קַמִּיה כָּל
בְּנֵי מְתָא, אָמְרוּ לִיה לִימָא לָן מַר מְלִיָּא דְאֹרִייתָא בְּפִרְשָׁתָא דְקַרְיָנָן כִּהּ יוֹמָא דְשִׁבְתָּא וַיְיָ פִּקְדָּא
אֶת שָׂרָה. קָם בִּינֵי עַמּוּדֵי, פִּתַּח וְאָמַר וַיְיָ פִּקְדָּא אֶת שָׂרָה וְגו'. שְׁלַשׁ מִפְּתַחוֹת בְּיָדוֹ שֶׁל הַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא וְלֹא מְסַרָם לֹא בְּיַד מְלָאָךְ וְלֹא בְּיַד שָׂרָה. מִפְּתַח שֶׁל חַיָּה וְשֶׁל גְּשָׁמִים וְשֶׁל תַּחֲיִית
הַמַּתִּים. כִּי אֲלִיָּהוּ וְנִטְלַל הַשְּׁנִים שֶׁל גְּשָׁמִים וְשֶׁל תַּחֲיִית הַמַּתִּים.

וְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן לֹא נִמְסַר בְּיַד אֲלִיָּהוּ אֲלָא אַחַת. דְּאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן בְּשִׁבְקֵשׁ אֲלִיָּהוּ לְהַחֲיוֹת בֶּן
הַצַּרְפַּת אָמַר לִיה קְדוּשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לֹא יָאוֹת לָךְ לְמִיסַב בְּיָדְךָ שְׁתֵּי מִפְּתַחוֹת, אֲלָא תַן לִי
מִפְּתַח הַגְּשָׁמִים וְתַחֲיָה הַמַּתִּים. וְהֵינֵנוּ דְכַתִּיב, (מלכים א יח) לָךְ הִרְאָה אֵל אַחָב וְגו' וְאֲתַנְה מְטָר.
לֹא אָמַר וְתַן מְטָר אֲלָא וְאֲתַנְה.

וְהָא אֱלִישֵׁעַ הוּוּ לִיה. אִין. לְקַיִים פִּי שְׁנַיִם בְּרוּחוֹ שֶׁל אֱלִיָּהוּ, אֶלָּא שְׁלֹשָׁתָם לֹא מְסָרָם הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּיַד שְׁלִיחַ, דְּאָמַר רַבִּי סִימּוֹן בֶּא וְרֵאָה כַּחוֹ שֶׁל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, בְּפַעַם אַחַת מִחַיָּה מִתִּים וּמוֹרִיד שְׂאוֹל וַיַּעַל, מְזַרֵּחַ מְאֹרֹת וּמוֹרִיד גְּשָׁמִים, מְצַמִּיחַ חֲצִיר, מְדַשֵּׁן יְבוּלִים, פּוֹקֵד עֲקָרוֹת, נוֹתֵן פְּרִנְסוֹת, עוֹזֵר דְּלִים, סוֹמֵךְ נוֹפְלִים, זוֹקֵף כְּפוּפִים, מְהַעֲדֵא מְלַכִּין וּמְהַקֵּם מְלַכִּין, וְהַפֵּל בְּזִמְן אֶחָד וּבְרַגַע אֶחָד וּבְבַת אַחַת מַה שְׂאִין שְׁלִיחַ לְעוֹלָם יְכוּל לַעֲשׂוֹתוֹ.

תְּנִיָּא אָמַר רַבִּי יוֹסִי כָּל מַה שְׁעוֹשֶׂה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, אִינוּ צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת אֶלָּא בְּדַבּוּר, דְּכִיּוֹן דְּאָמַר מִמְּקוֹם קְדוּשָׁתוֹ יְהֵא כְּךָ מֵיַד נַעֲשֶׂה. בֶּא וְרֵאָה כַּח גְּבוּרָתוֹ שֶׁל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא דְכָתִיב, (תהלים לג) בְּדַבֵּר יִי שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ. דְּאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן (יהודה) מָאִי דְכָתִיב, (שמות יב) וַעֲבַרְתִּי בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי וְלֹא מְלֶאכֶּה וְגו'.

אִי הָכִי יִקְרָא סְגִיָּאָה הוּא לְמִצְרַיִם, דְּלֹא דְמִי מָאֵן דְּתַפְשׁ מְלָכָא לְמָאֵן דְּתַפְשׁ הַדְיוּטָא. וְעוֹד אִין לָךְ אוּמָה מְזוּהָמָת בְּכָל טוּמְאָה כְּמוֹ הַמִּצְרַיִם דְכָתִיב בְּהוּ (יחזקאל כג) אֲשֶׁר בָּשָׂר חַמּוּרִים בְּשָׂרָם וְגו' שְׁהֵם חַשׂוּדִים עַל מִשְׁכַּב זְכוּר, וְהֵם פְּאִים מְחֵם שְׁעֵשֶׂה מַה שְׁעֵשֶׂה לְאָבִיו וְקָלַל אוֹתוֹ וְלִכְנָעַן בְּנוֹ.

וְכִי לֹא הָיָה לְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְלֶאכֶּה אוֹ שְׁלִיחַ לְשַׁגֵּר לַעֲשׂוֹת נִקְמָה בְּמִצְרַיִם כְּמוֹ שְׁעֵשֶׂה בְּאֲשׁוּר שְׁהָיָה בְנוֹ שֶׁל שָׁם דְכָתִיב, (בראשית י) וּבְנֵי שָׁם עִילָם וְאֲשׁוּר. וְשָׁם הָיָה כַּחוֹ גְדוֹל וְנִתְבָּרַךְ שְׁנֵאמַר (בראשית ט) בְּרוּךְ יִי אֱלֹהֵי שָׁם. וְהָיָה לְשָׁם הַגְּדוּלָּה וְהַבְּרָכָה עַל אַחֲיוֹ. וְכָתִיב בָּם (ישעיה לז) וַיֵּצֵא מְלֶאכֶּה יִי וַיִּכֶּה בְּמַחְנֶה אֲשׁוּר. וְעַל יְדֵי שְׁלִיחַ נַעֲשֶׂה, כָּל שְׂפֵן הַמִּצְרַיִם שְׁהֵם מְזוּהָמִים יוֹתֵר מִכָּל אַמָּה, וְאָמַר אֲנִי וְלֹא מְלֶאכֶּה.

אֶלָּא אָמַר רַבִּי יְהוּדָה מִפְּאֵן לְמַדְנֵנו כַּח גְּבוּרָתוֹ שֶׁל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וּמַעֲלָתוֹ שֶׁהוּא גְבוּרָה עַל הַפֵּל. אָמַר הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אוּמָה זוֹ שֶׁל מִצְרַיִם מְזוּהָמָת וּמְטוּנְפָת, וְאִין רְאוּי לְשַׁגֵּר מְלֶאכֶּה וְלֹא שָׂרָף, דְּבַר קְדוּשׁ בֵּין רְשָׁעִים אֲרוּרִים מְטוּנְפִים, אֶלָּא אֲנִי עוֹשֶׂה מַה שְׂאִין יְכוּל לַעֲשׂוֹת מְלֶאכֶּה וְלֹא שָׂרָף וְלֹא שְׁלִיחַ. שְׂאִי אוּמַר מִמְּקוֹם קְדוּשָׁתִי יְהֵא כְּךָ וּמֵיַד נַעֲשֶׂה, מַה שְׂאִין הַמְלֶאכֶּה יְכוּל לַעֲשׂוֹתוֹ.

אֶבֶל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, מִמְּקוֹם קְדוּשָׁתוֹ אוּמַר יְהֵא כְּךָ וּמֵיַד נַעֲשֶׂה מַה שְׁהוּא רוֹצֵה לַעֲשׂוֹת. וְלִפְיָךְ לֹא נַעֲשִׂית נִקְמָה זוֹ עַל יְדֵי מְלֶאכֶּה וְשְׁלִיחַ, בְּשִׁבִיל קְלוּן הַמִּצְרַיִם, וְלְהַרְאוֹת גְּדוּלָּתוֹ שֶׁל מְקוֹם שְׂלֵא רָצָה שְׁיַפְנִסוּ בִּינֵיהֶם דְּבַר קְדוּשׁ, וְעַל הַתְּרָדָה הַזֶּה נֵאמַר אֲנִי וְלֹא מְלֶאכֶּה. אֲנִי יְכוּל לַעֲשׂוֹתוֹ וְלֹא מְלֶאכֶּה.

כִּיּוֹצֵא כּוֹ אָמַר רַבִּי יְהוּדָה מָאִי דְכָתִיב, (יונה ב) וַיֹּאמֶר יִי לְהֵג. וּכְמָה צַדִּיקִים וְחַסִּידִים מִיִּשְׂרָאֵל שְׂלֵא דְבַר עֲמָהֶם הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וּבֶא לְדַבֵּר עִם הַדָּג דְּבַר שְׂאִינוּ מִכִּיר וַיֹּדַע. אֶלָּא אָמַר רַבִּי יְהוּדָה כִּיּוֹן שְׁעֵלְתָה תְּפִלָּתוֹ שֶׁל יוֹנָה לְפָנֵי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, מִמְּקוֹם קְדוּשָׁתוֹ אָמַר בְּשִׁבִיל שְׂיַקִּיא הַדָּג אֶת יוֹנָה אֶל הַיַּבְשָׁה. לְמַ"ד לְהֵג כְּמוֹ בְּשִׁבִיל, כְּלוּמַר וַיֹּאמֶר יִי בְּשִׁבִיל הַדָּג שְׂיַקִּיא

את יונה אל היבשה. במקום קדושתו אמר הקדוש ברוך הוא, יהא כף ומיד נעשה, מה שאין שליח יכול לעשותו.

תניא אמר רבי שמעון מפתח של חיה בידו של הקדוש ברוך הוא, היא, ובעוד שהיא יושבת על המשבר הקדוש ברוך הוא מעיין באותו הילד אם ראוי הוא לצאת לעולם (ויצא ו) פותח דלתות בטנה ויוצא, ואם לאו סוגר דלתותיה ומתו שניהם. אי הכי לא יצא רשע לעולם. אלא הכי תנינן על שלש עבירות נשים מתות וכו' (אמר רבי שמעון והא) ואמר רבי יצחק למה אנשה מפלת פרי בטנה.

אלא אמר רבי יצחק הקדוש ברוך הוא רואה אותו העובר שאינו ראוי לצאת לעולם ומקדים להמיתו במעי אמו שנאמר (בראשית ו) הנפילים היו בארץ בימים ההם. הנפלים פתיב בלא יוד ראשונה. ולמה, בשביל שאחרי כן באו בני האלהים אל בנות האדם וילדו להם בזנות וירבו ממזרים בעולם.

המה הגבורים אשר מעולם. שאין גבור ופריץ ועריץ כמו הממזר. אנשי השם, שהכל יפירו לקרותו השם הידוע ממזר, דכיון שרואים מעשיו שהוא פריץ ועריץ וגבור הכל יקראוהו אותו שם. ומה דאמר רבי שמעון הקדוש ברוך הוא מעיין באותו הילד. אין לה רשע בעולם מאותם הרשעים היוצאים לעולם שאין הקדוש ברוך הוא מעיין בו ורואה אם אותו הגורף יניח בן צדיק וכשר, או שיציל לאדם מישראל ממיתה משונה, או שיעשה טובה אחת, ובשביל כף הקדוש ברוך הוא מוציא לעולם.

ביומוי דרבי יוסי הו' אנון פריצי דהו' משדדי בטורפיא עם פריצי אומות העולם, וכד משפחי בר נש ותפשי ליה לקטליה, הו' אמרין ליה מה שמה, אי הוה יודאי הו' אזלין עמיה ומפקין ליה מן טורפיא, ואי הוה בר נש אחרינא קטלי ליה. (הא) ותוה אמר רבי יוסי אתחזון אנון בכל האי למיעל לעלמא דאתי.

תנו רבנן ג' דברים הללו אינן באין לעולם אלא בקולות, קול חיה דכתיב, (בראשית ג) בעצב תלדי בנים וכתוב, (בראשית ל) וישמע אליה אלהים. קול גשמים דכתיב, (תהלים כט) קול יי על המים וכתוב, (מלכים א יח) כי קול המון הגשם. קול תחיית המתים דכתיב, (ישעיה מ) קול קורא במדבר. מאי בעי הכא קלא במדברא.

אלא אמר רבי זריקא אליו אנון קלפיא לאתערא מתי מדבר, ומכאן דהוא תדין לכל העולם. אמר רבי יוחנן הא תנו כשנכנס אדם לקבר נכנס בקולות. כשיקומו בתחיית המתים אינו דין שיקומו בקולי קולות. אמר רבי יעקב עתידה בת קול להיות מתפוצצת בבתי קברות ואומרת (ישעיה כ"ו) הקיצו ורגנו שוכני עפר, ועתידים לחיות בטל של אור גדול של מעלה דכתיב, (ישעיה כו) כי טל אורות טלך וארץ רפאים תפיל. אבי"ר, (ע"כ מדרש הנעלם).

כתוראת מו"ר שר בית הזוהר המקובל האלוקי
ר' בנימו שמואל שליט"א

וַתֵּרָא שָׂרָה אֶת בֶּן הַגֵּר הַמִּצְרִית אֲשֶׁר יָלְדָה לְאַבְרָהָם מִצֶּחֶק. אָמַר רַבִּי חֵינָא, מִיּוֹמָא דְאַתְּ לִיד
יִצְחָק וְהוּהוּ יִשְׁמַעְיָא לְבֵיתָא דְאַבְרָהָם, לֹא אֶסְתַּלַּק יִשְׁמַעְיָא לְבִישְׁמַעְיָא, בְּאַתְרֵי דְדַהֲבָא שְׂרִיא
סוֹסְפִיתָא לֹא אֲדַבֵּר קַמֵּיהּ, וּבְגִין כֶּהָ אֶת בֶּן הַגֵּר הַמִּצְרִית, גָּבַר דְלֹא יִתְחַזֵּי לְאַדְפְּרָא קַמֵּיהּ
דְיִצְחָק.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק וַתֵּרָא שָׂרָה, בְּעֵינָא דְקָלְנָא חֲמַאת לִיהּ שָׂרָה, דְלֹא חֲמַאת לִיהּ בְּעֵינָא דְאִיהּ בְּרָא
דְאַבְרָהָם, אֲלֵא דְאִיהּ בְּרָא דְהַגֵּר הַמִּצְרִית, וּבְגִין כֶּהָ וַתֵּרָא שָׂרָה. דְשָׂרָה חֲמַאת לִיהּ בְּעֵינָא דְאֵ
וְלֹא אַבְרָהָם, דְאִילוּ בְּאַבְרָהָם לֹא כְּתִיב אֶת בֶּן הַגֵּר אֲלֵא אֶת בְּנֵו.

תָּא חֲזִי, לְבַתֵּר מַה כְּתִיב וַיֵּרַע הַדְּבָר מְאֹד בְּעֵינֵי אַבְרָהָם עַל אוֹדוֹת בְּנֵו. וְלֹא כְּתִיב עַל אוֹדוֹת
בֶּן הַגֵּר הַמִּצְרִית. בְּגִין כֶּהָ וַתֵּרָא שָׂרָה אֶת בֶּן הַגֵּר הַמִּצְרִית. וְלֹא חֲמַאת דְאִיהּ בְּרִיהּ דְאַבְרָהָם.
רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר הָאִי קָרָא תוֹשַׁבְחָתָא דְשָׂרָה אִיהּ, בְּגִין דְחֲמַאת לִיהּ דְקָא מִצְחָק לְפּוֹכְבִּים
וּמְזֻלוֹת, אֲמַרְהָ, וְדָאִי לֹא בְרָא דָא בְרָא דְאַבְרָהָם לְמַעַבְד עוֹבְדוֹי דְאַבְרָהָם, אֲלֵא בְרָא דְהַגֵּר
הַמִּצְרִית אִיהּ אֲהַדְרַ לְחוּלְקָא דְאַמֵּיהּ, בְּגִין כֶּהָ וַתֵּאמֶר לְאַבְרָהָם גְּרִישׁ הָאֵמָה הַזֹּאת וְאֶת בְּנֵהּ,
כִּי לֹא יֵרֶשׁ בֶּן הָאֵמָה הַזֹּאת עִם בְּנֵי עַם יִצְחָק.

וְכִי סָלְקָא דְעַתְדָּא דְקַנְיֵי לֵהּ שָׂרָה אוֹ לְבָרָה, אִי הָכִי לֹא אוֹדֵי קַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא עֲמָה, דְכְּתִיב כֹּל
אֲשֶׁר תֹּאמַר אֵלֶיךָ שָׂרָה שְׁמַע בְּקוֹלָהּ. אֲלֵא בְּגִין דְחֲמַאת לִיהּ בְּפּוֹכְבִּים וּמְזֻלוֹת וְאַמֵּיהּ אוּלְפָּא
לִיהּ נְמוּסֵי דְפּוֹכְבִּים וּמְזֻלוֹת, בְּגִין כֶּהָ אֲמַרְת שָׂרָה כִּי לֹא יֵרֶשׁ בֶּן הָאֵמָה הַזֹּאת, אֲנָא יִדְעֵנָא דְלֹא
יֵרִית לְעַלְמִין חוּלְקָא דְמַהִימְנוּתָא, וְלֹא יְהֵא לִיהּ עִם בְּרֵי חוּלְקָא לֹא בְּעַלְמָא דִּין וְלֹא בְּעַלְמָא
דְאַתֵּי, וּבְגִין כֶּהָ אוֹדֵי עֲמָה קַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא.

וְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא בְּעָא לְאַפְרָשָׁא בְּלַחוּדוֹי זְרַעָא קַדִּישָׁא כְּדָקָא יְאוּת, דְבְּגִין כֶּהָ בְרָא עַלְמָא
דְהָא יִשְׂרָאֵל סָלִיק בְּרַעֲיוּתָא דְקַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא עַד לֹא יִבְרֵי עַלְמָא, וּבְגִין כֶּהָ נִפְק אַבְרָהָם
לְעַלְמָא וְעַלְמָא מִתְקַיֵּים בְּגִינֵיהּ, וְאַבְרָהָם וַיִּצְחָק (לֹא) קִיַּיְמוּ וְלֹא אֲתֵי שְׂבּוּ בְּדוֹכְתֵיהּ עַד דְנִפְק
יַעֲקֹב לְעַלְמָא.

כִּיִּן דְנִפְק יַעֲקֹב לְעַלְמָא אֲתֵקִימוּ אַבְרָהָם וַיִּצְחָק וְאַתְקַיֵּים כֹּל עַלְמָא, וּמִתְמַן נִפְק עֲמָה קַדִּישָׁא
לְעַלְמָא, וְאַתְקַיֵּים כֹּלָא כְּגוֹנָא קַדִּישָׁא כְּדָקָא יְאוּת, וּבְגִין כֶּהָ אָמַר לִיהּ קַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, כֹּל
אֲשֶׁר תֹּאמַר אֵלֶיךָ שָׂרָה שְׁמַע בְּקוֹלָהּ כִּי בִיִּצְחָק יִקְרָא לָךְ זְרַע, וְלֹא בִישְׁמַעְיָא. מַה כְּתִיב לְבַתֵּר
וַתֵּלֶךְ וַתִּתַּע בְּמַדְבַּר בְּאֵר שֶׁבַע.

השלמה מההשמטות (סימן יט)

וַיִּשְׁכֶּם אַבְרָהָם בְּבֶקֶר וְכו' רַבִּי בְרוּקָא אָמַר, מָהוּ שָׁם עַל שְׁכֻמָּה אֲלֵא שְׁהַזְהִירָה עַל עוֹל הָאֵמוּנָה
וְלַעֲמוּד בְּמָה שְׁהִיְתָה בְּתַחֲלִילָה כְּתִיב הֲכָא שָׁם עַל שְׁכֻמָּה וְכְתִיב הֲתָם (שמות ט"ו) שָׁם שָׁם לֹא חֹק
וּמִשְׁפָּט. מַה לְחַלֵּן עַל הַשְּׂכִינָה, אוֹף הֲכָא עַל הַשְּׂכִינָה. מַה עֲשִׂתָה כִּיִּן שְׂרָאָתָה עֲצֻמָּה יוֹצֵאת
מִרְשׁוֹתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם חֲזָרָה לְקַלְקוּלָהּ דְכְּתִיב וַתֵּלֶךְ וַתִּתַּע מָהוּ וַתִּתַּע שְׂתַעֲתַעָה אַחַר עֲבוּדָה

זָרָה וְגֵלוּלֵי בֵּית אָבִיהָ פְּתִיב הֶכָּא וַתִּתַּע וּבְתִיב הֶתָּם (ירמיה י') הֶבֶל הַמָּה מַעֲשֵׂה תַעֲתוּעִים: (עד כאן מההשמטות)

פְּתִיב הֶכָּא וַתִּתַּע וּבְתִיב הֶתָּם (ירמיה י') הֶבֶל הַמָּה מַעֲשֵׂה תַעֲתוּעִים. וְקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִינְיָה דְאַבְרָהָם לָא שְׂבִיק. לָהּ וּלְבָרָהּ.

תָּא חֲזִי בְּקִדְמִיתָא כִּד אֲזִילַת מִקְמָה דְשָׂרָה מַה כְּתִיב פִּי שָׁמַע יי אֶל עֲנִינָהּ. וְהִשְׁתָּא דְטַעַת בְּתַר פּוֹכְבִּים וּמְזֻלוֹת אַף עַל גַּב דְּכְתִיב וַתִּשָּׂא אֶת קוֹלָהּ וַתִּבְדֵּ. מַה פְּתִיב פִּי שָׁמַע אֱלֹהִים אֶל קוֹל הַנָּעֵר. וְלָא כְּתִיב פִּי שָׁמַע אֱלֹהִים אֶת קוֹלָהּ.

בְּאִשְׁרֵי הוּא שָׁם. הָא אוּקְמוּהָ דְלָאוּ בְּר עוֹנֵשָׁא הוּא לְגַבֵּי בֵּי דִינָא דְלַעֲיָלָא, דְהָא בֵּי דִינָא דְלַתְתָּא עֲנִשִׁין מִתְלִיסְר שְׁנִין וְלַעֲיָלָא, וּבֵי דִינָא דְלַעֲיָלָא מַעֲשָׂרִים שְׁנִין וְלַתְלָאָה. וְאִף עַל גַּב דְּחִיבָא הוּא, לָאוּ בְּר עוֹנֵשָׁא אִיהוּ. וְהָא אוּקְמוּהָ, וְדָא הוּא דְכְתִיב בְּאִשְׁרֵי הוּא שָׁם.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אִי הָכִי מָאן דְאַסְתַּלַּק מִעֲלָמָא עַד לָא מְטוֹן יוֹמוֹי לְעֲשָׂרִין שְׁנִין, מָאן אַתְר אַתְעַנְש, בְּגִין דְהָא מִתְלִיסְר שְׁנִין וְלַתְתָּא לָאוּ בְּר עוֹנֵשָׁא אִיהוּ אֶלָּא בְּחֵטְאֵי דְאַבּוּי. אֲבַל מִתְלִיסְר שְׁנִין וְלַעֲיָלָא מַהוּ, אָמַר לִיה קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חָס עֲלֵיהָ דְלִימוֹת זַפְּאִי (וְלֹא לִימוֹת חַיִּים) וְיַהֲיִב לִיה אֲגַר טַב בְּהַהוּא עֲלָמָא, וְלָא לִימוֹת חַיִּיב דִּיתְעַנְש בְּהַהוּא עֲלָמָא וְאוּקְמוּהָ.

אָמַר לִיה אִי חִיבָא הוּא וְלָא מְטוֹן יוֹמוֹי (דף קיט ע"א) לְעֲשָׂרִין שְׁנִין מַהוּ כִּיּוֹן דְאַסְתַּלַּק מִעֲלָמָא בְּמַאי הוּא עוֹנֵשִׂיָהּ. אָמַר לִיה בְּדָא אַתְקִיִּים (משלי יג) וַיֵּשׁ נִסְפָּה בְּלֹא מִשְׁפָּט. דְכִּד עוֹנֵשָׁא נַחִית לְעֲלָמָא אִיהוּ (דִּינָא) אַעֲרַע בְּלֹא כּוֹנֵה לְעֵילָא וַתִּתָּא בְּהַהוּא מְחַבְּלָא וַתְעַנְש כִּד לָא אֲשַׁחַח עֲלֵיהָ מְלַעֲיָלָא.

וְעֲלֵיהָ פְּתִיב, (משלי ה) עוֹנוֹתַיּוֹ יִלְכְּדוּ אֶת הַרְשָׁע. א"ת לְאַסְגָּאָה מָאן דְלָא מְטוֹן יוֹמוֹי לְאַתְעַנְשָׁא. עוֹנוֹתַיּוֹ יִלְכְּדוּ (אֶת הַרְשָׁע) וְלָא בֵּי דִינָא דְלַעֲיָלָא, וּבְחַבְלֵי חֲטָאתוֹ יִתְמַד וְלָא בֵּי דִינָא דְלַתְתָּא. בְּגִין כִּד פְּתִיב פִּי שָׁמַע אֱלֹהִים אֶל קוֹל הַנָּעֵר בְּאִשְׁרֵי הוּא שָׁם.

רַבִּי שְׁמַעוֹן פְּתַח וְאָמַר, (ויקרא כו) וַזְכַּרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקֹב מְלֹא בּוֹא"וֹ אֲמַאי. אֶלָּא בְּתַרִּין סְטָרִין אִיהוּ (אֲנּוּן). רְזָא דְחֻכְמָתָא חֲדָא. דְאִיהוּ רְזָא דְרְזָא דְחֻכְמָתָא. אַתְר דְשָׂרֵי בֵּיה יַעֲקֹב. אֲבַל הָא קָרָא עַל גְּלוּתָא דִּישְׂרָאֵל אַתְמָר, דְכִּד אֲנּוּן גּוֹ גְלוּתָא, הַהוּא זְמַנָּא דִּיתְפַקְדוֹן (בֵּיה יַעֲקֹב) יִתְפַקְדוֹן בְּרְזָא דּוּא"וֹ. וְאִיהוּ בְּאַלְפֵי שְׁתִּיתָאָה.

וּפְקִידָה בְּרְזָא דּוּא"וֹ שִׁית רְגַעֵי וּפְלַג עֵידוֹן. וּבְזְמַנָּא דְשִׁתִּין שְׁנִין לְעַבְדוּרָא דְדָשָׁא בְּאַלְפֵי שְׁתִּיתָאָה יְקִים אֱלֹהֵי שְׁמַיָּא פְּקִידוֹ לְבְרִיתֵיהָ דְיַעֲקֹב. וּמַהְהוּא זְמַנָּא עַד דִּיְהֵא לָהּ זְכִירָה שִׁית שְׁנִין וּפְלַגָּא. וּמַהְהוּא זְמַנָּא שִׁית שְׁנִין אַחֲרֵינִין וְאֲנּוּן שְׁבַעִין (וּתְלַת) וַתְרִין וּפְלַגָּא.

בְּשִׁיתִין וְשִׁית יִתְגַּלֵּי מְלָכָא מְשִׁיחָא בְּאַרְעָא דְגִלְגַל, וְכִד כְּכָא דְכַסְטֵר מְזִרְחָ יִבְלַע שְׁבַע כְּכָבִיא מִסְטֵר צַפּוֹן, וְשְׁלַחֲוּבָא דְאִשָּׁא אוּכְמָא תְהֵא תְלָא בְּרַקִּיעָא שִׁיתִין יוֹמוֹי, וְקִרְבִּין יִתְעַרוֹן בְּעֲלָמָא לְסְטֵר צַפּוֹן, וַתְרִין מְלַכִּין יִפְלוּן בְּאֲנּוּן קִרְבִּין.

וַיִּזְדוּגוּן בְּלִהוֹן עֲמִמְיָא עַל בְּרִתִּיהָ דְיַעֲקֹב לְאַדְחֵיָא לָהּ (לוח) מְעֻלְמָא. וְעַל הָהוּא זְמָנָא כְּתִיב (וְהִזְתַּח) (ירמיה ל) וְעַת צָרָה הִיא לְיַעֲקֹב וּמִמְנָה יִנְשַׁע וּכְדִין יִסְתַּיְימוּן נַפְשֵׁין מְגוּפָא וּבְעֵינֵין לְאַתְחַדְשָׁא, וְסִימְנִיד (כָּל הַנֶּפֶשׁ לְבֵית יַעֲקֹב הַפְּאָה מִצְרִימָה שְׁבַעִים וּכְתִיב) (בראשית מו) כָּל הַנֶּפֶשׁ הַפְּאָה לְיַעֲקֹב מִצְרִימָה וְגו' כָּל נֶפֶשׁ שְׁשִׁים וְשֵׁשׁ.

בְּשִׁבְעֵין וּתְלַת כָּל מַלְכֵי עֲלָמָא יִתְכַנְשׁוּן לְגוֹ קְרָתָא רַבְתָּא דְרוּמֵי, וְקַדְשָׁא בְרִידָה הוּא יִתְעַר עֲלֵיהוּ אֲשָׁא וּבְרָדָא וְאֲבֵי אֲלֶגְבִּישׁ וְיִתְאַבְדוּן מְעֻלְמָא, כִּר אֲנֹוּן מַלְכִין דְלָא יִמְטוּן לְתַמְן וְיִתְדְרוּן לְאַנְחָא קְרַבִּין אַחֲרֵנִין. וּמִחֵהוּא זְמָנָא מַלְכָּא מְשִׁיחָא יִתְעַר בְּכָל עֲלָמָא, וְיִתְכַנְשׁוּן עֲמִיהָ כְּמָה עֲמִין וּכְמָה חֲיִילִין מִכָּל סִיפֵי עֲלָמָא, וְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יִתְכַנְשׁוּן בְּכָל אֲנֹוּן אַתְרֵי.

עַד דְאַשְׁתַּלִּימוּ אֲנֹוּן שְׁנִין לְמֵאָה, כְּדִין וְא"ו יִתְחַבֵּר בְּה"א, וּכְדִין (ישעיה סו) וְהִבִּיאוּ אֶת כָּל אַחֲיֵיכֶם מִכָּל הַגּוֹיִם מִנְחָה לַיְי וְגו'. וּבְנֵי יִשְׁמַעֲאֵל (יִשְׂרָאֵל) זְמִינִין בְּהָהוּא זְמָנָא לְאַתְעָרָא (עֲלִיהוּן) עִם כָּל עֲמִין דְעֲלָמָא לְמִיתֵי עַל יְרוּשָׁלַם דְכְּתִיב, (זכריה יד) וְאַסְפַּתִּי אֶת כָּל הַגּוֹיִם אֶל יְרוּשָׁלַם לְמַלְחָמָה וְגו'. וּכְתִיב, (תהלים ב) יִתְצַבּוּ מַלְכֵי אֶרֶץ וְרוֹזְנִים נֹסְדוּ יַחַד עַל יְי וְעַל מְשִׁיחוֹ. וּכְתִיב יוֹשֵׁב בְּשָׁמַיִם יִשְׁחַק יְי יִלְעַג לְמוֹ.

לְבַתָּר וְא"ו זְעִירָא יִתְעַר לְאַתְחַבְרָא וּלְחַדְשָׁא נְשֻׁמְתִין דְהוּו עֲתִיקִין בְּגִין לְחַדְתָּא עֲלָמָא כְּמָה דְכְּתִיב, (שם קד) יִשְׁמַח יְי בְּמַעֲשָׂיו וּכְתִיב יְהִי כְבוֹד יְי לְעוֹלָם לְאַתְחַבְרָא כְּדָקָא יְאוּת. יִשְׁמַח יְי בְּמַעֲשָׂיו לְנַחְתָּא לֹוּן לְעֲלָמָא וּלְמַהוּי בְּלִהוֹן בְּרִיִין חֲדַתִּין לְחַבְרָא עֲלִמִין כְּלִהוּן כְּחַד.

זְכָאִין אֲנֹוּן כָּל אֲנֹוּן דְיִשְׁתַּאֲרוּן בְּעֲלָמָא בְּסִיפֵי אֱלֹהִי שְׁתִּיתָאָה לְמִיעַל בְּשַׁפְתָּא, דְהָא כְּדִין אִיהוּ יוֹמָא חַד לְקַדְשָׁא בְרִידָה הוּא בְּלַחֲדוּי לְאַזְדוּוּנָא כְּדָקָא יְאוּת וּלְמַלְקֻט נְשֻׁמְתִין חֲדַתִּין לְמַהוּי בְּעֲלָמָא עִם אֲנֹוּן דְאַשְׁתַּאֲרוּ בְּקַדְמִיתָא דְכְּתִיב, (ישעיה ד) וְהָיָה הַנִּשְׁאָר בְּצִיּוֹן וְהַנּוֹתָר בְּיְרוּשָׁלַם קְדוֹשׁ יֹאמֵר לוֹ כָּל הַפְּתוּב לְחַיִּים בְּיְרוּשָׁלַם:

וְיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְהָאֵלֹהִים נִסָּה אֶת אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר אֵלָיו אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר הֲנִנִּי. רַבִּי יְהוֹנָדָה פָּתַח וַאֲמַר (תהלים מד) אַתְּהָ הוּא מַלְכֵי וְגו'. דָּא הוּא שְׁלִימוֹ דְכָל דְרַגְיָן כְּחַדָּא דָּא בְּדָא.

צִוָּה יִשׁוּעוֹת יַעֲקֹב, כָּל אֲנֹוּן שְׁלִיחֵן דְעַבְדֵי שְׁלִיחוּתָא (דף קיט ע"ב) בְּעֲלָמָא דְלִיחֵי כְּלִהוּן מְסַטְרָא דְרַחְמֵי וְלָא לְהוּו מְסַטְרָא דְדִינָא, בְּגִין דְאִית מְאָרֵי שְׁלִיחֵן מְסַטְרָא דְרַחְמֵי וּמְסַטְרָא דְדִינָא קְשִׁיָּא. אֲנֹוּן שְׁלִיחֵן דְאַתְיִין מְסַטְרָא דְרַחְמֵי לָא עַבְדֵי שְׁלִיחוּתָא דְדִינָא בְּעֲלָמָא כָּלֵל.

וְאִי תִימָא הָא מְלֹאכָא דְאַתְגְּלִי לִיהָ לְבַלְעָם הָא תִנְיָן שְׁלִיחָא דְרַחְמֵי הוּו וְאַתְהַפֵּךְ לְדִינָא. לָא לְעוֹלָם לָא אֲשַׁתְּנִי, אֱלֹא שְׁלִיחָא דְרַחְמֵי הוּו לְאַגְנָא עֲלֵיהוּ דְיִשְׂרָאֵל וּלְמַהוּי סְנִיגוּרִיא עֲלֵיהוּ, וּלְקַבְלִיהָ הוּו דִינָא, וְכִּד אֲזַרְחֵי דְקַדְשָׁא בְרִידָה הוּו, כִּד אֲזַטִּיב לְדָא הָהוּא טִיבּוּ דִינָא לְדָא. כִּד הָא שְׁלִיחָא דְרַחְמֵי הוּו לְהוּו לְיִשְׂרָאֵל וּלְבַלְעָם אַתְהַפֵּךְ לְדִינָא. בְּגִין כִּד צִוָּה יִשׁוּעוֹת יַעֲקֹב, אָמַר דוּוה, פְּקִיד עַל עֲלָמָא כִּד יִשְׁתַּלְחוּן שְׁלִיחָאָה דִי לְהוּיִן מְסַטְרָא דְרַחְמֵי.

רבי אבא אמר צוה ישועות יעקב דאנן גו גלוותא וישתפח פורקנא להון גו גלותהון. תא חזי, תשפחן דאבחו יעקב הוה, ואלמלא יצחק לא אתא יעקב לעלמא, ובגין כך צוה ישועות יעקב דא יצחק, דכיון דאשתזיב יצחק ישועות יעקב הוה.

ויהי אחר הדברים האלה. רבי שמעון אמר הא תנינן ויהי בימי על צערא אתמא, ויהי אף על גב דלא כתיב בימי טפסי דצערא אית ביה. ויהי אחר, בטר דרגא תפאה דכל דרגין עלאין, ומאן איהו דברים, כמה דאת אמר (שמות ד) לא איש דברים אנכי.

ומאן הוה בטר דרגא דא, והאלהים נסה את אברהם דאתיא יצר הרע לקטרגא קמי קדשא בריה הוא. הכא אית לאסתפלגא והאלהים נסה את אברהם. את יצחק מיבעי ליה. דהא יצחק בר תלתין ושבע שנין הוה והא אבוי לאו בר עונשא דיליה הוה, דאלמלא אמר יצחק לא בעינא לא אתענש אבוי עליה. מאי טעמא והאלהים נסה את אברהם ולא כתיב נסה את יצחק.

אלא את אברהם ודאי דבעי לאתפלגא בדינא, דהא אברהם לא הוה ביה דינא כלל מקדמת דינא, והשתא אתפלגיל מי"א באש"א. ואברהם לא הוה שלים עד השתא דאתעטר למעבד דינא ולא תקנא ליה באתריה.

ובל יומי לא הוה שלים עד השתא דאתפלגיל מי"א באש"א ואש"א במי"א, ובגין כך והאלהים נסה את אברהם ולא את יצחק, דאזמין אברהם לאתפלגא בדינא, וכד עביד דא, עאל אש"א במי"א ואשתלים דא עם דא. ודא עביד דינא לאתפלגא דא בדא. וכדין יצר הרע אתא לקטרגא עליה דאברהם דלא אשתלים פדקא יאות עד דיעביד דינא ביצחק. דיצר הרע אחר הדברים איהו ואתא לקטרגא.

ותא חזי רזא דמלה, אף על גב דקאמרן דאברהם כתיב ולא יצחק, יצחק נמי אתפלגיל ביה כהאי קרא, רזא דכתיב והאלהים נסה את אברהם. נסה לאברהם לא כתיב אלא את אברהם את דייקא ודא יצחק. דהא כההיא שעתא בגבור"ה תפאה שריא, פיון דאתעקד ואודמן בדינא על ידא דאברהם פדקא יאות, כדין אתעטר באתריה בהדיה דאברהם ואתפלגילו אש"א במי"א וסליקו לעילא, וכדין אשתפח מחלוקת פדקא יאות מ"א באשא.

מאן (עבר) חמא אבא רחמנא דאתעביד אכור. אלא בגין לאשתפחא מחלוקת מ"א באשא ולא אתעטרא באתריהו (ד"א ל"ג פדקא יאות), עד דאתא יעקב ואתתקן פלא פדקא יאות ואתעבידו תלתא אבהן שלמין ואתתקנו עלאי ותתאי:

ויאמר קח נא את בנה. וכי היאך יכיל אברהם דאיהו סבא. אי תימא בגין דיצחק לא נפיק מרשותיה פלל, יאות, אבל כמה דאת אמר, (במדבר כ) קח את אהרן ואת אלעזר בנו אלא בגין לאמשכא לון במלין ולאדפרא לון לרעותא דקדשא בריה הוא, אוף הכא קח במלין. את בנה את יחידה אשר אהבתה הא (דף קכ ע"א) אוקמוה. ולך לה אל ארץ המורה כמה דאת אמר (שיר השירים ד) אלך לי אל הר המור. לאתקנא באתרא דיתחזי:

ביום השלישי ויש"א אברהם א"ת עיניו וירא את המקום מרחוק. ביום השלישי הא אוקמוה, אלא פיון דאתמר ויקם וילך אל המקום אשר אמר לו האלהים מאי טעמא ביום השלישי וירא את המקום מרחוק. אלא בגין דכתיב פי ביצחק יקרא לה זרע ודא הוא יעקב דנפק מניה ודאי הוא ביום השלישי וירא את המקום מרחוק פמה דאת אמר (ירמיה לא) מרחוק יי נראה לי.

וירא את המקום. דא הוא יעקב דכתיב, (בראשית כח) ויקח מאבני המקום. אסתפל אברהם ביום השלישי דאיהו דרגא תליתאה ודמא ליה ליעקב דזמין למיפק מניה. מרחוק פמה דאמרן מרחוק ולא לזמן קריב.

אמר ליה רבי אלעזר מאי שבחא איהו לאברהם פד אסתפל ודמא דזמין למיפק מניה יעקב. דהא בד אזיל למיעקד ליה ליצחק, לאו שבחא כל פד איהו דיליה.

אמר ליה ודאי (והא) חמא ליה ליעקב דהא מקדמת דנא ידע אברהם חכמתא, ואסתפל השתא ביום השלישי דאיהו דרגא תליתאה למעבד שלימו וכדין חמא ליה ליעקב דכתיב וירא את המקום. אבל השתא קיימא ליה מלה מרחוק בגין דאזיל למיעקד ליה ליצחק ולא בעא להרהר אבתריה דקדשא בריך הוא.

מרחוק חמא ליה גו אספקלריאה דלא נהרא בלחודוי, ובגין פד חמא ליה ולא אתגלי כלל, דאלו אספקלריאה דנהרא הוה שכיח על האי אספקלריאה דלא נהרא אתקיים עליה אברהם פדקא יאות, אבל מרחוק, בלחודוי הוה, מרחוק.

מאי טעמא אסתלק מהאי מלה אספקלריאה דנהרא בגין דהאי דרגא דיעקב הוה. ובגין דיעקב עד לא אתייליד לא אשתפח השתא על האי דרגא. ותו בגין דיהוה ויקבל אגרא. וירא את המקום מרחוק דא יעקב פמה דאתמר מרחוק דלא זכה ביה. (ראייה בעינוי בהאי עלמא אלא מרחוק מגו האי דרגא דהא כד אתא יעקב מית הוה אברהם ואסתלק מעלמא וירא את המקום מרחוק אבל לא בראיה אחרא):

ויבאו אל המקום אשר אמר לו האלהים וגו'. רמז (חמא) חכא דאף על גב דאתו להוהו ראיה ודמא ליעקב, אמר אברהם ודאי קדשא בריך הוא ידע פגוונא אחרא דאתחזי, מיד ויבן שם אברהם את המזבח וגו'. מה כתיב לעילא ויאמר יצחק אל אברהם אביו ויאמר אבי, הא אוקמוה. אבל מאי טעמא לא אתיב ליה (מיד) מיד. אלא בגין דהא אסתלק מרחמי דאבא על פרא ובגין פד פתיב הנני בני, הנני דאסתלקו רחמי ואתהפד לדינא:

ויאמר אברהם, ולא כתיב ויאמר אביו, דהא לא קאים עליה פאבא אלא בעל מחלוקת הוה ביה. אלהים יראה לו השעה. יראה לנו מיבעי ליה, מאי יראה לו. אלא אמר ליה אלהים יראה לו לגרמיה, פד איהו יצטריד. אבל השתא בני ולא אמרא. מיד וילכו שניהם יחדו.

רבי שמעון פתח ואמר (ישעיה לג) הן אַרְאֶלְכֶם צַעְקוּ הוֹצֵה מִלְּאֲכֵי שְׁלוֹם מִר יבְכִיּוּן. הן אַרְאֶלְכֶם אֵלֶיךָ מִלְּאֲכֵי עֲלָאִי. צַעְקוּ בְּהֵיִיא שַׁעְתָּא וּבְעוּ לְקַיִמָּא עַל הֵהִיא מְלָה דְכַתְיב, (בראשית טו) וַיֹּצֵא אוֹתוֹ הַחוּצָה. בְּגִין כֹּה צַעְקוּ הוֹצֵה.

מִלְּאֲכֵי שְׁלוֹם. אֵלֶיךָ אֲנִי מִלְּאֲכֵי אַחֲרָנִי דְהוּוּ זְמִינִי לְמִיחָה קַמִּיה דְיַעֲקֹב וּבְגִינִיה דְיַעֲקֹב אֲבִטַח לִין שְׁלִימוֹ, קַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא. דְכַתְיב, (בראשית לב) וַיַּעֲקֹב הָלַךְ לְדִרְכּוֹ וַיִּפְגְּעוּ בוֹ מִלְּאֲכֵי אֱלֹהִים. וְאֵלֶיךָ אֲקָרוּן מִלְּאֲכֵי שְׁלוֹם, בְּלָהוּ כְבוֹ כַד חָמוּ לִיה לְאַבְרָהָם דְעָקִיד לִיה לְיִצְחָק, וְאִזְדַּעְזְעוּ עֲלָאִי וְתַתַּאי וּבְלָהוּ עֲלֵיה דְיִצְחָק:

וַיְקַרָּא אֱלֹהִים מִלְּאֲכֵי יי וגו', פְּסִיק טַעְמָא בְּגִוּוּיָהוּ, דְלָאו אֲבָרְהָם בְּתַרְאָה כְּקַדְמָאָה. בְּתַרְאָה (דקב ע"ב) שְׁלִימִים קַדְמָאָה לָא שְׁלִימִים. בְּגִוּוּנָא דָּא שְׁמוּאֵל שְׁמוּאֵל, בְּתַרְאָה שְׁלִימִים, קַדְמָאָה לָא שְׁלִימִים. בְּתַרְאָה נְבִיא, קַדְמָאָה לָא נְבִיא. אֲבָל מִשָּׁה מִשָּׁה, לָא פְּסִיק, בְּגִין דְמִיּוֹמָא דְאִתְיִלִּיד לָא אַעֲדִי מַנִּיָּה שְׁכִינְתָּא. אֲבָרְהָם אֲבָרְהָם. רַבִּי חֵיָא אָמַר בְּגִין לְאַתְעָרָא לִיה בְּרוּחָא אַחְרָא בְּעוֹבְדָא אַחְרָא בְּלָבָא אַחְרָא.

רבי יהודה אמר אתְבְרִיר יִצְחָק וְאַסְתְּלִיק בְּרַעוּתָא קַמִּי קַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא כְּרִיחָא דְקַטוֹרֶת בּוֹסְמִין דְקַרְבִּין בְּהַנְיָא קַמִּיה, תְּרִין זְמַנִּין בְּיוֹמָא וְאַשְׁתְּלִים קַרְבְּנָא. דְהָא צַעֲרָא דְאַבְרָהָם הוּוּהוּ בְּשַׁעְתָּא דְאִתְמַר לִיה אַל תִּשְׁלַח יָדְךָ אֶל הַנְּעָר וְאַל תַּעֲשֶׂ לּוֹ מְאוּמָה. חָשִׁיב דְקַרְבְּנִיה לָא אֲשַׁתְּלִים וְלִמְגָנָא עֲבַד וְסִדֵּר כְּלָא וּבְנָה מְזַבְּחָ. מִיָּה.

וַיִּשָּׂא אֲבָרְהָם אֶת עֵינָיו וַיְרֵא וְהִנֵּה אֵיל אַחַר וְגו' הָא תַנִּינָן הוּא אֵיל דְאִתְבְּרִי בִין הַשְּׁמֵשׁוֹת הָוּוּ, וּבִין שְׁנַתּוֹ הָיָה כְּמָה דְאִתְ אָמַר, (במדבר ז) כִּבְשֵׁ אֶחָד בֶּן שְׁנַתּוֹ וְהָכִי אֲצַטְרִיךְ (נ"א וְאִתְ אֲמַרְתָּ בִין הַשְּׁמֵשׁוֹת. וְתוּ וְהָא יִצְחָק לָא הוּוּ בְעֵלְמָא, אֵלָא אִתְפַּקִּיד וְכוּ) (וְהָא יִצְחָק לָא הוּוּ בְעֵלְמָא) וְאִתְ אֲמַרְתָּ בִין הַשְּׁמֵשׁוֹת. אֵלָא אִתְפַּקִּיד חֵילָא לְאַזְדַּמְנָא הַהוּא אִימְרָא בְּשַׁעְתָּא דְאֲצַטְרִיךְ לִיה לְאַבְרָהָם. כְּמָה דְכָל אֲנָוּן מְלִין דְהוּוּ בִין הַשְּׁמֵשׁוֹת אִתְמַנָּא חֵילָא לְאַזְדַּמְנָא הַהוּא מְלָה (לְהַהוּא זְמַנָּא) בְּשַׁעְתָּא דְאֲצַטְרִיךְ לִיה. חָכִי נָמִי הָאִי אֵיל דְאִתְקָרִיב תַּחוּתֵיה דְיִצְחָק.

פְּתַח וְאָמַר, (ישעיה גו) בְּכָל צַרְתֶּם לָא צַר וּמִלְּאֲכֵי פְנִי הוֹשִׁיעֶם וְגו'. תָּא חֲזִי, בְּכָל צַרְתֶּם דְיִשְׂרָאֵל כַּד אִזְדַּמְנָן לִין עֲאָקוּ, כְּתִיב לָא בְּאֵלֶיךָ וְקָרִי בּוֹא"ו, בְּגִין דְקַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא עֲמַהוּן בְּעָקוּ. לָא בְּאֵלֶיךָ, אִתְר עֲלָאָה יְתִיר, אַף עַל גַּב דְלָאוּ בְּהַהוּא אִתְר רִוּוּזָא וְעָקוּ, לְהַתֵּם לְעֵילָא מְטָא עַקְתָּא דְיִשְׂרָאֵל. לָא בְּאֵלֶיךָ כְּמָה דְאִתְ אָמַר, (תהלים ק) הוּא עֲשָׂנוּ וְלָא אֲנַחְנוּ. כְּתִיב בְּאֵלֶיךָ וְקָרִי בּוֹא"ו.

וּמִלְּאֲכֵי פְנִי הוֹשִׁיעֶם. וְהָא אִיהוּ עֲמַהוּן בְּהַהוּא עָקוּ, וְאִתְ אֲמַרְתָּ הוֹשִׁיעֶם. אֵלָא מוֹשִׁיעֶם לָא כְּתִיב, אֵלָא הוֹשִׁיעֶם מִקְדַּמַּת דְנָא דְאִיהוּ זְמִין בְּהַהוּא עָקוּ לְמַסְבַּל עֲמַהוּן. תָּא חֲזִי, בְּכָל זְמַנָּא דְיִשְׂרָאֵל אֲנָוּן בְּגִלּוּתָא, שְׁכִינְתָּא עֲמַהוּן בְּגִלּוּתָא, וְהָא אִימְרוּהוּ, דְכַתְיב (דברים ל) וְשָׁב יי אֱלֹהֶיךָ אֶת שְׁבוּתְךָ וְרַחֲמֶךָ וְגו'.

דבר אחר ומלאך פניו הושיעם, דא שכנינתא. דאיהי עמהון בגלותא ואת אמרת דאיהו הושיעם. אלא הכי הוא ודאי, דאלין אנון משפנותיו דקודשא בריך הוא בגלותא, ובגין דשכנינתא עמהון קדשא בריך הוא אדבר לון לאוטבא לון ולאפקא לון מן גלותא, דכתיב, (שמות ו) ואזכר את בריתי בקדמיתא, ולבתר ועתה הנה צעקת בני ישראל באה אלי.

וגם ראיתי. לאסגאה ראיה אחרא דאיהו קדמאה דכלא, וכתיב, (שמות ב) ויזכר אלהים את בריתו דא שכנינתא. את אברהם לאברהם מיבעי ליה, אלא את אברהם דא הוא חברותא וזווגא דילה באבהו. את אברהם דא הוא מערבית דרומית. את יצחק דא הוא צפונית מערבית. ואת יעקב דא הוא זווגא חדא, כללא חדא, זווגא שלים בדקא יאות.

בגוונא דא את השמים דא הוא כללא מדת לילה פיום. ואת הארץ דא מדת יום בלילה כחדא. אוף הקא בכלהו את, וביעקב ואת, למחוי כללא זווגא חדא דלא מתפרשין דבר ונוקבא לעלמין. וזמין קדשא בריך הוא לאכרזא בכל עלמא ולאשמעא קל דיימא (ישעיה סג) ויאמר אף עמי המה בגים לא ישקרו ויהי להם למושיע. ברוך יי לעולם אמן ואמן: (עד כאן פרשת וירא) (דף קכא ע"א).

פרשת ויהיו חיי שרה

ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים, רפי יוסי פתח ואמר, (יונה א) וישאו את יונה ויטלהו אל הים ויעמד הים מזעפון. הקא אית לאסתפללא, מאי טעמא ארעישת ימא עליה דיונה, ולא ארעישת עליה ארעא, פיון דהוה אזיל בגין דלא תשרי עליה שכנינתא, ימא (עלאה) אמאי אחיד ביה בד הוה אזיל.

אלא ודאי מלה באתריה הוה. ים, תנן ים דמיא לרקיע ורקיע לכסא הכבוד, ובגין כך ימא אחיד ביה ונטל ליה (בגין דהוה עריק) מקמי ימא ערק (נ"א ומקמי ימא ביה שרא יראה בדוכתיה), שרי ימא ידא ביה בדוכתהא (נ"א תשרי ידא בדוכתהא).

וישאו את יונה ויטלהו אל הים. אוליפנא בד הוה נטלי ליה וטבעי ירכוי בימא, הוה ימא שכיה, זקפין ליה, אתרעיש ימא, כל מה דטבעי ליה הכי אשתכיה ימא, עד דאיהו אמר שאוני והטילוני אל הים, מיד וישאו את יונה ויטלהו אל הים.

פיון דאתרמי בים פרחא מניה נשמתייה, וסלקא עד פרסיא דמלכא, ואתדנת קמיה, ואתדנת ליה נשמתייה, ועאל בפומא דהוה נונא, ומית נונא, לבתר אתקיים ההוא נונא, ואוקמוהו. (דף קכא ע"ב).

תא חזי, בשעתא דבר נש סליק בערסיה כל ליליא ולייליא, נשמתייה נפקת מניה ואתדנת קמי בי דינא דמלכא, אי זכאה לאתקיימא, אתהדרת להאי עלמא.

ודינא הוא בתרין גוונין, דהא לא דיינין ליה לבר נש על בישין דאיהו עתיד וזמין למעבד דכתיב (בראשית כא) פי שמע אלהים וגו' באשר הוא שם. ולא תימא דדנין ליה על טבין דעביד לחוה,

אָלָא לְאוֹטְבָא לִיהַ עַל אֵינוֹן טָבִין דְּהַשְׁתָּא כְּמָה דְּאַתְמָר, וְדַגִּין לִיהַ עַל זְכַיִן דְּאִיהוּ זְמִין לְמַעְבַּד, וּבְגִינֵיהוּ אֲשַׁתְּזִיב אַף עַל גַּב דְּאִיהוּ הַשְׁתָּא חַיִּבָּא. בְּגִין דְּקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֶבֶד טִיבוּ עִם כָּל בְּרִיין וְכָל אַרְחוּי דְּאִיהוּ עֶבֶד לְאוֹטְבָא לְכָלָא, וְלֹא דְאִין לְבַר נָשׁ עַל בִּישׁוּן דְּאִיהוּ זְמִין לְמַעְבַּד, וּבְגִין כֶּה אַתְדִן בַּר נָשׁ קָמִי קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

תָּא חַזִּי, בִּינוֹן דְּאַטִּילוּ לִיהַ לְיוֹנָה בְּיָמָא, מַה פְּתִיב, וַיַּעֲמֵד חַיִּים מְזַעְפּוֹ. חַיִּים עֲלָאָה, מָאִי וַיַּעֲמֵד, דְּקָאִים בְּקִיּוּמִיהַ כְּדָקָא יְאוּת, בְּעַמִּידָה אִיהוּ כַד רוּגְזָא שְׂכִיף, בְּשַׁעֲתָא דְּדִינָא שְׂרָיָא בְּעַלְמָא, הַהוּא בִּי דִינָא אִיהוּ כְּאַתְתָּא דְּמַתְעַבְרָא, וְקַשְׂיָא לְאוֹלְדָא, וְכַד אוֹלִידַת שְׂכִיף רוּגְזָא. הַכִּי נָמִי כַד דִּינָא שְׂרָיָא בְּעַלְמָא, לֹא שְׂכִיף וְלֹא נַח עַד דְּאַתְעֵבֵד דִּינָא בְּחַיִּיבָא, כְּדִין הוּא נִיחָא דִּילִיהַ, לְמִיָּקָם בְּדוּכְתָא שְׁלִים, וְלְמִיָּקָם בְּקִיּוּמִיהַ, הָדָא הוּא דְכַתִּיב, (משלי יא) וּבְאֵבֶד רְשָׁעִים רָנָה. וְהָא אוֹקִימָנָא.

בְּאֵבֶד רְשָׁעִים רָנָה. וְהַכְּתִיב (יחזקאל יח) הַחֲפֹץ אַחֲפֹץ מוֹת רְשָׁע וְהָא לִית נִיחָא קָמִי קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כַד אַתְעֵבֵד דִּינָא בְּרִשְׁיַעֲיָא. אָלָא כָּאן קוֹדֵם דְּאַשְׁתְּלִים קִיסְטָא, כָּאן לְבַתֵּר דְּאַשְׁתְּלִים קִיסְטָא (אִית לִיהַ נִיחָא):

תּוֹסֵפְתָא

וַיְהִי חַי שָׂרָה. גּוֹפָא דְּמַתְנִיתִין, אַנְן קְרִיבִין הוּינָא, שְׂמַעְנָא קָלָא מִתְהַפֵּד מַעִילָא לְתַתָּא, אַתְפְּשֻׁטַת בְּעַלְמָא, קַל מְתַבַּר טוֹרִין, וּמְתַבַּר טַנְרִין תְּקִיפִין, עַלְעוּלִין רַבְרַבִּין סְלָקִין, אוּדְנָנָא פְּתִיחִין.

הָדָא אָמַר בְּמַטְלָנוּי. קוּיז קוּצִיתָא, דְּמִיָּכֵן. דְּמִיָּמִין. שְׂיַנְתָּא בְּחוּרִיהוֹן, קְוִימִין בְּקִיּוּמִיהוֹן. מְלָכָא דְּמַמְלָל, (וְלֹא אַעֲבְרוּ, אַשְׁתַּכְּחוּ) נְטָרִי תַרְעִין, שְׂלִיטָא דְּחִילִין סְגִיאִין קָם בְּקִיּוּמִיהַ.

כְּלָהוּ לָא מְרַגְשָׁן וְלֹא יְדַעִי דְּסַפְרָא פְּתִיחַ וּבְשִׁמָּא אַכְתּוּב, וְדוּמָה קָאִים וְנָטִיל בְּחוּשְׁבָנָא, וְדִירִי עַפְרָא תִיבִין לְבַר, וְקָרִיב טַב לְאַתְמָנָאָה בְּהוּ, לֹא תְאִיבִין גְּלָגוּלָא וְהַפּוּדָא.

נְכַלִּין וְלֹא קְוִימִין, אַתְמָחוֹן חַיִּיבִין מְסַפְרָא דְּדוּמָה, מָאן יִתְבַּע לֹון, וּמָאן יִתִּיב בְּחוּשְׁבָנָהוֹן, וּוִי לֹון, וּוִי לְחִיָּהוֹן, וּוִי לְרַגְשִׁיהוֹן, (ס"א לְנַפְשִׁיהוֹן) בְּגִינְהוֹן אַתְקָרִי (תהלים טט) יִמְחוּ מִסְפֵּר חַיִּים וְגו' (עַד כָּאן הַתּוֹסֵפְתָא):

וַיְהִי חַי שָׂרָה. מָאִי שְׂנָא חֶכְא שָׂרָה דְּכַתִּיב מִיתְתָּה בְּאוּרִיטָא מְכַל נָשִׁי דְּעַלְמָא דְּלֹא כְּתִיב הַכִּי מִיתְתָּהוֹן בְּאוּרִיטָא. אָמַר רַבִּי חַיָּא וְלֹאן, וְהַכְּתִיב (בראשית לה) וַתָּמָת רַחֵל וַתִּקָּבֵר בְּדֶרֶךְ אֶפְרַתָּה. וּפְתִיב, (במדבר כ) וַתָּמָת שָׁם מִרְיָם וְגו'. וּכְתִיב, (בראשית לה) וַתָּמָת דְּבֹרָה (דף קכב ע"א) מִיַּנְקַת רַבְקָה. וּכְתִיב, (בראשית לח) וַתָּמָת בֵּת שׁוּעַ אֲשֶׁת יְהוּדָה.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי בְּכִלְהוּ לֹא פְתִיב כְּמָה דְּכַתִּיב בְּשָׂרָה דְּאַתְמָר וַיְהִי חַי שָׂרָה מָאָה שְׁנָה וְעֶשְׂרִים שְׁנָה וְשִׁבְעַת שָׁנִים שְׁנֵי חַיִּי שָׂרָה. דְּהָא בְּכִלְהוּ לֹא אַתְמָנוֹן יוֹמִין וְשָׁנִין כְּמוֹ לְשָׂרָה. בְּכִלְהוּ לֹא

כְּתִיב פְּרִשְׁתָּא חָדָא בְּלַחוּדָהָא כְּמוֹ לְשָׂרָה. אֵלָא רָזָא אִיהוּ בְּגִין הַהוּא דְרַגְזָא דְכָל יוֹמִין וְשָׁנִין דְּבֵר
נָשׁ בֵּיהּ תַּלְיִין (דְּדָא הִיא ה"א בְּתַרְאָה).

פְּתַח וְאָמַר, (קהלת ה) וַיִּתְרוֹן אֶרֶץ כְּפֹל הִיא מְלֵךְ לְשָׂדֵה נַעֲבָד. וַיִּתְרוֹן אֶרֶץ כְּפֹל הִיא וְדָאֵי דְהָא
מִתְמָן נְפָקִין רוּחִין וְנִשְׁמָתִין וְתוֹעֵלְתָא לְעֵלְמָא. מְלֵךְ לְשָׂדֵה נַעֲבָד, מֵאֵן מְלֵךְ דָּא קִדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא. לְשָׂדֵה נַעֲבָד כִּד אִיהוּ אֲתַתְּמָן פְּדָקָא יָאוּת. וּמְלֵךְ, דָּא, מְלֵךְ עֵלְאָה דְאֲתַתְּחַבֵּר לְשָׂדֵה כִּד
אִיהוּ נַעֲבָד. מֵאֵן שָׂדֵה, דָּא שָׂדֵה אֲשֶׁר בְּרַכּוֹ יִי. דְכְּתִיב, (בראשית כז) פְּרִיחַ שָׂדֵה אֲשֶׁר בְּרַכּוֹ יִי.
דְּכִד אִיהוּ (אֲתַעֲבָד) נַעֲבָד וְאֲתַתְּמָן כְּפֹל מַה דְּאֲעֲטְרִיךְ לִיהּ פְּדָקָא יָאוּת, כְּדִין מְלֵךְ עֵלְאָה אֲתַתְּחַבֵּר
עֲמִיהּ.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, מְלֵךְ לְשָׂדֵה נַעֲבָד. כְּמַה גְּוֹנִי רִזִּין עֵלְאִין הַבָּא. מְלֵךְ. דָּא שְׂכִינְתָא דְלָא שְׂרִיא
בְּבִיתָא לְאֲתַתְּקָנָא בְּהּ אֵלָא בְּזִמְנָא דְאֲתַנְסִיב בֵּר נָשׁ וְאִזְדַּוּג בְּאֲנַתְתִּיהּ לְאוּלְדָא וְלַמַּעֲבָד אִיבִין,
וְאִיהִי אֲפִיקַת נִשְׁמָתִין לְאֲשֶׁרָאָה בְּהּ, וּבְגִין כְּדִן לְשָׂדֵה נַעֲבָד וְלָא לְאַחֲרָא.

דְּבֵר אַחַר מְלֵךְ דָּא אִשָּׁה יִרְאֵת יִי כְּמַה דְּאֵת אָמַר, (משלי לא) אִשָּׁה יִרְאֵת יִי הִיא תִתְהַלֵּל. לְשָׂדֵה
נַעֲבָד דָּא אִשָּׁה זָרָה כְּמַה דְּאֵת אָמַר, (משלי ז) לְשֹׁמְרֵךְ מֵאִשָּׁה זָרָה. בְּגִין דְּאִית שָׂדֵה וְאִית שָׂדֵה.
אִית שָׂדֵה דְכָל בְּרַכָּאֵן וְקִדְוִשִׁין בֵּיהּ שְׂרִיין כְּמַה דְּאֵת אָמַר פְּרִיחַ שָׂדֵה אֲשֶׁר בְּרַכּוֹ יִי. וְאִית שָׂדֵה
דְכָל חִירוּב וּמִסְאָבוּ וְשִׁינְעָאָה וְקִטּוּלִין וְקִרְבִּין בֵּיהּ שְׂרִיין. וְהֵאֵי מְלֵךְ זְמַנִּין דְּאִיהוּ נַעֲבָד לְהֵאֵי
שָׂדֵה דְכְּתִיב, (משלי ל) תַּחַת שְׁלֹשׁ רַגְזָה אֶרֶץ (דף קכב ע"ב) וְגו', תַּחַת עֶבֶד כִּי יִמְלֹךְ וְגו' וְשִׁפְחָה כִּי
תִירֶשׁ גְּבִירְתָּהּ. וְהֵאֵי מְלֵךְ אֲתַפְסִיא נְהוּרִיהּ וְאֲתַחֲשֵׁךְ עַד דְּאֲתַדְכִּי וְאֲתַתְּחַבֵּר לְעֵלְאָ.

וּבְגִין כְּדִן שְׁעִיר דְרֵאשׁ חֲדָשׁ, בְּגִין דְּאֲתַפְרֶשׁ הַהוּא שָׂדֵה מִמְלֵכָא קִדְיִשָׁא וְלָא שְׂרִיין בְּהֵאֵי שָׂדֵה
בְּרַכָּאֵן מֵהֵאֵי מְלֵךְ. וְכִד אִיהוּ נַעֲבָד לְהֵאֵי שָׂדֵה כְּדִין פְּתִיב, (דברים כב) כִּי בַשָּׂדֵה מְצָאָהּ וְגו'. כִּי
בַשָּׂדֵה כְּמַה דְּאֲתַמַּר.

תָּא חֲזִי, אֲתַת חוּהּ לְעֵלְמָא אֲתַדְבַּקַת בְּהֵאֵי חוּיָא וְאֲטִיל בְּהּ זוּהָמָא. וְגִרְמָא מוּתָא לְעֵלְמָא וְלִבְעֵלָהּ.
אֲתַת שָׂרָה וְנַחַתַת וְסִלְקַת וְלָא אֲתַדְבַּקַת בֵּיהּ כְּמַה דְּאֵת אָמַר, (בראשית יג) וַיַּעַל אַבְרָם מִמִּצְרַיִם
הוּא וְאִשְׁתּוֹ וְכָל אֲשֶׁר לוֹ. אֲתָא נַח לְעֵלְמָא מַה כְּתִיב (בראשית ט) וַיִּשְׁתּ מִן חַיִּין וַיִּשְׁכַּר וַיִּתְגַּל וְגו'.

וּבְגִין דְּאֲבָרְהָם וְשָׂרָה לָא אֲתַדְבַּקוּ בֵּיהּ, בְּגִין כְּדִן שָׂרָה זְכָתָה לְחַיִּין עֵלְאִין לָהּ וְלִבְעֵלָהּ וְלִבְנָהָא
בְּתַרְאָה דְּדָא הוּא דְכְּתִיב (ישעיה נא) הַבִּיטוּ אֶל צִוּר חוֹצְבֵתָם וְאֶל מַקְבַּת בּוֹר נֹקְרָתָם. וְעַל דָּא
וַיְהִי חַי שָׂרָה דְזְכָתָה בְּהוּ בְּכָלְהוּ, וְלָא כְּתִיב בְּכָלְהוּ נִשִּׁי וַיְהִי חַי שָׂרָה, וְכִן כְּכָלְאָ, הִיא אֲתַדְבַּקַת
בְּחַיִּין, וְעַל דָּא דִּילָהּ הוּוּ חַיִּין:

תּוֹסֵפְתָא

זְכָאָה אִיהוּ מֵאֵן דְּאִזְעִיר גְּרַמִּיהּ בְּהֵאֵי עֵלְמָא. כְּמַה אִיהוּ רַב וְעֵלְאָה בְּהַהוּא עֵלְמָא. וְהֵכִי פְּתַח
רַב מְתִיבְתָא מֵאֵן דְּאִזְעִיר אִיהוּ רַב. מֵאֵן דְּאִזְעִיר רַב אִיהוּ זְעִיר. דְכְּתִיב וַיְהִי חַי שָׂרָה וְגו'.

מֵאָה דַּאִיהוּ חוֹשְׁבֵן רַב פְּתִיב בֵּיה שָׁנָה, זְעִירוּ דְשָׁנִין חַד אַזְעִיר לִיה. שְׁבַע דַּאִיהוּ חוֹשְׁבֵן זְעִיר
אַסְגִּי לִיה וְרַבִּי לִיה דְכְּתִיב שָׁנִים.

תָּא חַזִּי, דְלָא רַבִּי קִדְשָׁא בְרִידָּהּ הוּא אֶלְא לְדַאזְעִיר, וְלָא אַזְעִיר אֶלְא לְדַרְבִּי. זַפְּאָה אִיהוּ מָאן
דַּאזְעִיר גְּרַמִּיה בְּהַאי עֲלָמָא, פְּמָה אִיהוּ רַב בְּעֵלְוִיָּא לְהַהוּא עֲלָמָא. עַד כַּאן. מָאן דְּפִסְק יִתְפַּסֵּק.
מָאן דְּקָצֵר יִתְקַצֵּר. מָאן דְּקָצֵר יִתְאַרְךָ. רְצוּנוּ לֹאמַר מָאן דְּפִסְק מְלִין דַּאֲוִרִיָּתָא עַל מְלִין בְּטִלִין
יִתְפַּסְקוּן חִיזְהִי מְהַאי עֲלָמָא וְדִינִיה קִימָא בְּהַהוּא עֲלָמָא. מָאן דְּקָצֵר אֶמְן וְלָא מְאַרְיָה גּוֹ נִיחָא
יִתְקַצֵּר מִחִיזִין דְּהַאי עֲלָמָא. מָאן דְּאָמַר אַחַד אַזְעִירִי לְחַטְפָּא אֶל"ף וְלְקָצֵר קְרִיָּאָה דִּילִיה וְלָא
יַעֲכַב בְּהַאי אוֹת פְּלָל, וּמָאן דִּיעֲבִיד דָּא יִתְאַרְכוּן חַיִּין. (אלו הם חדושים שהגידו לרבי שמעון בר יוחאי בשיטה
של מעלה). (עד כאן התוספתא)

וַיְהִי חַי שָׁרָה. אֵינּוּן חַיִּין פְּלַחוּ לְעֵילָא, מֵאָה שָׁנָה לְעֵילָא. וְעֲשָׂרִים שָׁנָה לְעֵילָא, וְשֶׁבַע שָׁנִים
לְעֵילָא, פְּלַחוּ הוּוּ כְּדָקָא יְאוּת.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן (דף קכג ע"א) תָּא חַזִּי רְזָא דְמַלְאָה, מָאִי שָׁנָא בְּכַלְהוּ דְאָמַר שָׁנָה שָׁנָה, וּבְאֵינּוּן
שְׁבַע דְאָמַר שָׁנִים. דְכְּתִיב מֵאָה שָׁנָה וְעֲשָׂרִים שָׁנָה, וְלְבַתֵּר שְׁבַע שָׁנִים. אֶלְא כִלָּא חַד. מֵאָה
שָׁנָה כִלָּלָא דְכִלָּא (נ"א כִלָּא כְּדָא בְרָזָא דְמֵאָה בְּרַכָּאן בְּכָל יוֹמָא. וְכּוּן עֲשָׂרִים שָׁנָה דַּאֲתַפְּלִיל עֲלָאָה סְתִימָא דְכָל סְתִימִין,
וּבְגִין כִּד פְּתִיב שָׁנָה רְזָא דִיחֻדָּא). קִדְשָׁא בְרִידָּהּ הוּא דַּאֲתַפְּלִיל מֵאַתֵּר עֲלָאָה סְתִימָא דְכָל סְתִימִין בְּמֵאָה
בְּרָזָא דְמֵאָה בְּרַכָּאן דְכָל יוֹמָא, וְכּוּן עֲשָׂרִים שָׁנָה, וּבְגִין כִּד פְּתִיב שָׁנָה רְזָא דִיחֻדָּא דְלָא אֲתַפְּרֵשׁ
מִחֲשַׁבָּה וַיּוֹבְלָא לְעֵלְמִין.

שְׁבַע שָׁנִים אֵלִין אֲתַפְּרֵשׁוּן וּנְפַקְאן מִפְּלָלָא סְתִימָאָה דְלְעֵילָא. וְאַף עַל גַּב דְכִלָּא יְחֻדָּא חְדָּא,
אַבְל מִתַּפְּרֵשׁוּן בְּדִינָא וְרַחֲמֵי בְּכַמְהָ סְטְרִין וְאוֹרְחִין מַה דְלָא הָוִי הָכִי לְעֵילָא. וּבְגִין כִּד פְּתִיב
שָׁנָה רְזָא דִיחֻדָּא דְלָא אֲתַפְּרֵשׁ לְעֵלְמִין. שְׁבַע שָׁנִים אֵלִין אֲתַפְּרֵשׁוּן בְּדִינָא וְרַחֲמֵי בְּכַמְהָ סְטְרִין
וְאוֹרְחִין מַה דְלָא הָוִי הָכִי לְעֵילָא. וּבְגִין כִּד בְּאֵלִין שְׁבַע שָׁנִים פְּתִיב בְּהוּוּ שָׁנִים וְלָא שָׁנָה, וּכְלַחוּ
אֲקִרוּן חַיִּים. וַיְהִי חַי שָׁרָה, דְהוּוּ מִמֶּשׁ דַּאֲתַפְּרִיאוּ וְאֲתַקְיִמוּ לְעֵילָא.

אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא הָא אוּקְמוּהָ דְהָא כַד אֲתַעְקַד יַצְחָק בַּר תְּלָתִין וְשֶׁבַע שָׁנִים תְּוָה, וּבְיָוִן דַּאֲתַעְקַד
יַצְחָק מִיתַת שָׁרָה, דְכְּתִיב וַיֵּבֵא אַבְרָהָם לְסַפְדָּ לְשָׂרָה וְלְבַפְתָּהּ. מֵאִין בָּא, מַהֵר הַמּוֹרְיָה בָּא
מִלְמַעְקַד לִיה לְיַצְחָק, וְאֵינּוּן תְּלָתִין וְשֶׁבַע שָׁנִין מִיּוֹמָא דַּאֲתִיִּלִּיד יַצְחָק עַד שְׁעָתָא דַּאֲתַעְקַד אֵינּוּן
הוּוּ חַי שָׁרָה וְדַאי בְּחוֹשְׁבֵן וַיְהִי"ו בְּגִימְטְרִיָּא תְּלָתִין וְשֶׁבַע שָׁנִין הוּוּ פְּמָה דַּאֲתַמַּר מְדַאֲתִילִיד
יַצְחָק עַד דַּאֲתַעְקַד.

רַבִּי יוֹסִי פְתַח וְאָמַר, (תהלים צח) מְזֻמּוֹר שִׁירוֹ לַיִּי שִׁיר חֲדָשׁ כִּי נִפְלְאוֹת עָשָׂה הוֹשִׁיעָה לּוֹ יְמִינוּ
וְזָרוּעַ קִדְשׁוֹ. הַאי קְרָא אוּקְמוּהָ חֲבַרְיָא, דְפְּרוֹת אֲמִרוּהָ. כְּמָה דְכְּתִיב, (שמואל א' ו) וַיִּשְׁרְנָה הַפְּרוֹת
בְּדַרְךָ. מָאִי וַיִּשְׁרְנָה, דְהוּוּ אֲמַרִי שִׁירְתָּא חֲדָתָא. וּמֵאִי שִׁירָה אֲמַרוּ. מְזֻמּוֹר שִׁירוֹ לַיִּי שִׁיר חֲדָשׁ
כִּי נִפְלְאוֹת עָשָׂה.

הכא אית לאסתפלא, דכל מה דברא קדשא בריהו הוא בעלמא בלהו אמרי תשבחו ושרתא קמיה בין לעילא בין לתתא, ואי תימא דאינהו מגרמיהו (ד"א ל"ג הו) אמרי שירתא דא, הכי הוא ודאי דרזא עלאה איהו, אבל הני ארונא הוה על גבייהו, וכיין דארונא אשתקיל עליהו ושוייה לעילא אינון שריהו (נ"א לא שכיבו מ) שירתא, דהא כיין דאתנטיל מנייהו ארונא הוה געאן פאורח שאר פרות דעלמא ולא אמרו שירתא. ודאי ארונא (דף קכג ע"ב) דעל גבייהו עביד לון לזמרא.

מזמור. הא אוקימנא, ואתמר בכלא כתיב מזמור לדוד או לדוד מזמור. והכא לא אמר דוד כלל. אלא מזמור דרוח קדשא זמין לזמרא ליה לזמנא דיוקים קדשא בריהו הוא לישראל מעפרא. וכדין שירו ליי שיר חדש, כדין איהו חדש, דהא שירתא כהאי לא אתמר מיזמא דאתברי עלמא.

תוספתא

רבי יוסי בן יהודה אזיל למיחמי לרבי חייא, אמר ליה לימא מר אי שמע האי פרשתא הין? אמרו מארי מתניתא דפרשויה בעניינא דנשמתא. אמר ופאה חולקיהון דצדיקיא בעלמא דאתי, דכד היא אורייתא בלפהון כמפועא רבא דמיא, דאף על גב דמסתמיין ליה, מסגיאות מיא פתחי מפועין דנבעין לכל עיבר.

תא שמע רבי יוסי רחימא את, אנא אימא לה ביהאי פרשתא, לעולם אין גוף האדם נכנס בחדשון הצדיקים על יד דומה, עד שתראה הנשמה פנקס סימנא שנותנין לה הפרוכים בגן עדן.

אמר רבי יוסי אנא שמענא דהא נשמתא בטר דעיילת תמן היא אזלת לסלקא לאתרה לעילא ולא למיחת לתתא, אבל קודם שתעלה ותפנס נעשת אפטרופוס הגוף על יד דומה ומראה לו שראוי הוא לקבל שכר ארבע מאות עולמות.

אמר רבי חייא הא רבי אלעזר אמר, דהא דומה ידע קודם משום דמכריזי עלה בגנתא דערן. אבל אנא כד שמענא, די בעדנא דיהבין ליה פנקסא חזר על גופא לאעיל ליה בפתקא דצדיקיא על ידי דדומה. דהא הוא דכתיב אף אם אתה לו שמעני נתתי כסף השדה קח ממני. מהו כסף השדה, דא כסופא דעלמין ארבע מאות דיהבין ליה לאחסנא.

רב יוסף בד הוה שמע פרשתא דא ממאריהון דמתיבתא, הוה אמר, מאן דאיהו עפרא מאי קא (ריקנא) זכי להאי. מאן יזכה ומאן יקום דהא הוא דכתיב, (תהלים כד) מי יעלה בהר יי וגו'.

אמר רבי אבא תא חזי מאי דכתיב וישמע אברהם אל עפרון וישקל אברהם לעפרון את הפסח, דא הוא כסופא רבתא דאינון עלמין וכסופין. ארבע מאות שקל פסח, ארבע מאות עולמות והנאות וכסופין. עובר לסוחר. רב נחמן אמר שיעבור כל שערי שמים וירושלים של מעלה ואין מוחה בידה.

תָּא חַי מַה כְּתִיב וְאַחֲרֵי כֵן קָבַר אַבְרָהָם אֶת שָׂרָה אִשְׁתּוֹ, וְנִמְנָה עִם שְׂאֵר הַצַּדִּיקִים בְּחַבְרֹתָם מִפְּתָקָא דְמִמְנָא עַל יְדוּי דְדוּמָה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק הָכִי גְמִירְנָא כָּל אֵינוֹן דְּכְתִיבִין בִּידוּי דְדוּמָה וּמִמְנָן עַל יְדוּי יְקוּמוֹן לְזִמְנָא דְזִמִּין לְאַחֲרָא דִּיִּירֵי עֲפָרָא. וְוִי לְהוֹן לְרִשְׁיַעֲיָא דְלֹא כְתִיבִין עַל יְדוּי בְּפְתָקָא, שְׂיֵאבְדוּ בְּגֵיהֶנּוּם לְעֵלְמִין, וְעַל דָּא נְאָמַר (דניאל יב) וּבָעִת הַהִיא יִמְלֹט עִמָּךְ כָּל הַנִּמְצָא כְּתוּב בַּסֵּפֶר, (עד כאן תוספתא)

אָמַר רַבִּי חֵיָא כְּתִיב, (קהלת א) אֵין כָּל חֲדָשׁ תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ. וְהִכָּא שִׁירְתָּא דָּא אִיהִי חֲדָשׁ וְאִיהִי תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ, דִּהָא תַּחֲוֹת שְׁמַשָּׁא לְהוּי. וּמֵאִי אִיהוּ דָּא סִיְהָרָא, וּכְדִין חַי חֲדָשׁ תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ. מָאִי טַעְמָא בְּגִין כִּי נִפְלְאוֹת עָשָׂה. וּמֵאֵן אֵינוֹן נִפְלְאוֹת, הָאִי דְכְתִיב הוֹשִׁיעָה לּוֹ יְמִינוֹ וְזִרְעֵ קִדְשׁוֹ. הוֹשִׁיעָה לּוֹ. לְמֵאֵן (דף קכד ע"א) לְהַהוּא דְרַגְנָא דְאָמַר שִׁירְתָּא דָּא, בְּגִין דְּבָהוּ אֶסְתַּמְיָהּ בִּימִינָא וּבְשִׂמְאַלָּא. הוֹשִׁיעָה לּוֹ יְמִינוֹ, וְדָאִי לְהַהוּא דְרַגְנָא דִּהָאִי מְזִמּוֹר, אִימְתִי בְּזִמְנָא דִּיקוּמוֹן מִתִּי עֲלָמָא וַיִּתְעַרְוֹן מֵעֲפָרָא, כְּדִין יְהֵא חֲדָשׁ מַה דְלֹא אֶתְעַבִּיד בְּהָאִי עֲלָמָא.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר בְּזִמְנָא דִּיעֲבִיד קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא נִוְקְמִין בְּעֲלָמָא בְּגִינְיָהוּ דִּישְׂרָאֵל, כְּדִין יִתְאָמַר שִׁירְתָּא, דִּהָא לְבִתְרָא יִתְעַרְוֹן מֵעֲפָרָא מִתִּי עֲלָמָא וַיִּתְחַדְּשׁ עֲלָמָא בְּקִיּוּם שְׁלִים דְלֹא לִיְהוּי (כְּמִדְמִיתָא דְשְׁלִיט מוֹתָא בְּעֲלָמָא בְּגִין דְחַוְיָא) (נ"א כְּרַת וּמִיתָה בְּעֲלָמָא וַיִּתְעַבֵּר חוּיָא מֵעֲלָמָא דְגָרִים) גָּרִים מוֹתָא בְּעֲלָמָא לְכַלְאָ וְאֶסְתַּאב עֲלָמָא וְאַתְחַשִּׁיד אַנְפּוּי.

תָּא חַי, כְּתִיב, (בראשית ג) וְאִיכָּה אִשִּׁית בִּינְךָ וּבִין הָאֲשָׁה. מָאִי וְאִיכָּה כְּדְכְתִיב (איוב ט) חָלְפוּ עִם אֲנִיּוֹת אֲבָה. דִּהָא כְּמַה אַרְבִּין שְׁטָאן גּוֹ יִמָּא רַבָּא, וְאִית אַרְבִּין וּסְפִינָן מִתְפָּרְשָׁן דָּא מִן דָּא. וְאֵינוֹן אַרְבִּין דִּהָאִי נְחֹשׁ שְׂאֵט בְּגִינְיָהוּ אַקְרוּן אֲנִיּוֹת אֲבָה.

בִּינְךָ וּבִין הָאֲשָׁה. דָּא אֲשָׁה יִרְאֵת יִי. וּבִין זְרַעָה, אֵלִין שְׂאֵר עֲמִין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת פּוֹכְבִים וּמְזֻלוֹת. וּבִין זְרַעָה, אֵלִין יִשְׂרָאֵל. הוּא יִשׁוּפְךָ רֵאשׁ, דָּא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְזִמִּין לְבַעֲרָא לִיה מֵעֲלָמָא דְכְתִיב, (ישעיה כה) בַּלַּע תַּפְּוֹת לְנֹצָה. וּכְתִיב, (זכריה יג) וְאֵת רוּחַ הַטְּמָאָה אֶעֱבִיר מִן הָאָרֶץ.

רֵאשׁ, דָּא לְזִמְנָא דְאִתִּי דִּיתְעַרְוֹן מִתְיָא. דִּהָא כְּדִין לְהוּי עֲלָמָא רֵאשׁ, דִּיתְקִיָּים פְּרָאשׁ דְאִיהוּ עֲלָמָא עֲלָאָה. וְאַתְהָ תִּשׁוּפְנֵי עֲקֵב. דָּא בְּהָאִי עֲלָמָא הַשְׁתָּא דְאִיהוּ עֲקֵב וְלֹאֵן אִיהוּ בְּקִיּוּמָא וְהַהוּא חוּיָא נְשִׁיף לְעֲלָמָא וְאַחֲשִׁיד אַנְפּוּי בְּרִיין.

תָּא חַי, יוֹמִין דְּבַר נֶשׂ אֶתְבְּרִיאוּ וְקִיּוּמוֹ בְּאֵינוֹן דְּרַגְזִין עֲלָאִין, כִּיּוֹן דְּמִסְיָמוֹ לְאַתְקִיָּמָא בְּאֵינוֹן דְּרַגְזִין דְּכְתִיב, (תהלים ז) יְמִי שְׁנוֹתֵינוּ בְּהֵם שְׂבָעִים שָׁנָה וְגו', מִכָּאֵן וְלְהַלְאָה לִית דְּרַגְנָא לְאַתְקִיָּמָא. וּבְגִין כְּךָ וְרַהֲבִ"ם עֲמַל וְאָוֶן. וְאֵינוֹן כְּלָא הוּוּ.

אָבֵל אֵינוֹן יוֹמִין דְּצַדִּיקָא (דף קכד ע"ב) הוּוּ וְאַתְקִיָּמוֹ כְּמַה דְאֵת אָמַר וַיְהִי חַי שָׂרָה. וּכְן וְאַלְהָ יְמִי שְׁנֵי חַי אַבְרָהָם. וְאִי תִימָא הָכִי נְמִי כְּתִיב בְּיִשְׁמַעְאֵל דְכְתִיב, (בראשית כה) שְׁנֵי חַיִּי יִשְׁמַעְאֵל. אָלָא בְּתִשׁוּבָה אַתְדַר, וְעַל דָּא קָרִי בְּיוֹמוֹי וַיְהִיו:

וּתְמַת שְׁרָה בְּקִרְיַת אַרְבַּע. רַבִּי אַבָּא אָמַר פְּגוּזָנָא דָּא לָא הוּוּ בְּכָל נָשִׁי עֲלָמָא דְהָא אִתְמַר חוּשְׁבִין
יּוֹמָהּ וּשְׁנָהּ וּקְיוּמָהּ בְּעֲלָמָא וְהָוָא אִתְרַבְּרַת בֵּיהּ. אֲבָל לְאַחֲזָא דְלֵא הָוָה כְּשֶׁרָה
בְּכָל נָשִׁי עֲלָמָא.

וְאִי תִימָא הָא מְרִים דְכְּתִיב (במדבר כ) וּתְמַת שֵׁם מְרִים וּתְקַבֵּר שֵׁם. בְּגִין לְאַחֲזָא סְרַחְנָא דִישְׂרָאֵל
קָא אַתָּא, דְהָא מִיָּא לָא אֲזִיל לְהוּ בְּיִשְׂרָאֵל אֲלָא בְּזוּכָתָא דְמְרִים. אֲבָל לָא אִתְמַר בְּמִיתָתָהּ כְּמָה
דְאִתְמַר בְּשֶׁרָה.

רַבִּי יְהוֹנָדָה פָּתַח (קהלת י) אֲשֶׁרִיד אֶרֶץ שְׁמֵלְפָד בֵּין חוּרִים וְשֶׁרִיד בְּעֵת יֹאכְלוּ. הָאִי קָרָא (צה ב)
אוּקְמוּהָ חֲבֵרְיָא, אֲבָל אֵית לָן לְאַסְתַּבְּלָא בֵּיהּ, דְזַפְאִין אִינוּן יִשְׂרָאֵל דְקוּדְשָׁא בְרִידָה הוּא יְהֵב לֹון
אוּרְיָתָא לְמַנְדַּע כָּל אוּרְחִין סְתִימִין וְלֹא תִגְלִיָּא לֹון רְזִין עֲלָאִין וְהָא אִתְמַר.

אֲשֶׁרִיד אֶרֶץ, דָּא אֶרֶץ חַחִים, בְּגִין דְמֵלְפָא דִילָהּ אֲזִמִּין לָהּ כָּל בְּרַכָּאן דְאִתְבְּרָא מֵאַבְהֹן עֲלָאִין,
רְזָא דוּא"ו דְאִיהוּ קְיָימָא לְאַרְקָא עֲלָהּ בְּרַכָּאן תְּדִידָה, וְאִיהוּ בֵּין חוּרִים בֵּין יוֹבְלָא דְאַפִּיק עֲבָדִין
לְחִירוֹ, בְּרָא דְעֲלָמָא עֲלָהּ דְאַפִּיק תְּדִיר כָּל חַיִּין וְכָל נְהִירוֹ וְכָל מְשַׁח רְבוּת, וְכָל אֲנָגִיד הָאִי
בְּרָא בּוּכְרָא לְהָאִי אֶרֶץ כְּמָה דְאִתְ אָמַר (שמות ד) בְּנֵי בְכָרֵי יִשְׂרָאֵל, וּבְגִין כְּדָ אֲשֶׁרִיד אֶרֶץ.

וְמָה דְאִתְמַר אִי לָהּ אֶרֶץ שְׁמֵלְפָד נַעַר כְּמָה דְאוּקְמוּהָ, דְהָאִי אֶרֶץ תְּפָאָה וְעֲלָמָא תְּפָאָה לָא
יִנְקָא אֲלָא מְגוֹ שְׁלִטְנוּתָא (דעילא) דְעֲרָלָה. וְכָל מַה הוּא מְלָפָא דְאַקְרִי נַעַר כְּמָה דְאוּקְמוּהָ. וְוִי
לְאַרְעָא דְאַצְטְרִיד לִינְקָא חֲכִי.

תָּא חֲזִי, הָאִי נַעַר (דף קכח ע"א) לִית לִיהּ מְגַרְמִיָּה כְּלוּם כִּר כַּד נָטִיל בְּרַכָּאן לְזַמְנִין יְדִיעָן, וְכָל זְמַנִּין
דְאִתְמַנְעוּ מִנִּיהּ וְאַתְפָּגִים סִיחָרָא וְאַתְחַשְׁדָּה וּבְרַכָּאן אִתְמַנְעוּ מִנִּיהּ, וְוִי לְעֲלָמָא דְאַצְטְרִיד לִינְקָא
בְּהִיא שְׁעָתָא. וְעוּד בְּכְמָה דִינִין אִתְדָן הָאִי עֲלָמָא עַד לָא יִנְקָא מִנִּיהּ, דְכּוּלָּא בְּדִינָא אִתְקַיָּים
וְאַתְעַבְד וְאוּקְמוּהָ (הכז).

תָּא חֲזִי, וּתְמַת שְׁרָה בְּקִרְיַת אַרְבַּע. רְזָא אִיהוּ, בְּגִין דְלֵא הָוָה מִיתָתָהּ עַל יְדָא דְהָוָה נְחָשׁ
עֲקִימָאָה, וְלֵא שְׁלֵט בָּהּ כְּשֶׁאֶר בְּנֵי עֲלָמָא דְאִיהוּ שְׁלִיט בָּהּ. וְעַל יְדִידָהּ מִתּוּ בְּנֵי עֲלָמָא מִיּוֹמָא
דְגָרִים לֹון אָדָם כִּר מִשְׁ"ה וְאַחֲרָ"ן וּמְרִי"ם דְכְּתִיב בָּהּ עַל פִּי יְיָ. וּבְגִין יְקָרָא דְשְׁכִינְתָּא לָא כְּתִיב
בְּמְרִים עַל פִּי יְיָ.

אֲבָל בְּשֶׁרָה כְּתִיב בְּקִרְיַת אַרְבַּע, רְזָא דְקִרְיַת אַרְבַּע בְּרְזָא עֲלָהּ, וְלֵא עַל יְדָא אַחֲרָא. בְּקִרְיַת
אַרְבַּע, וְלֵא בְּנְחָשׁ. בְּקִרְיַת אַרְבַּע הִיא חֲבֵרוֹן, דְאִתְחַבֵּר דָּוִד מְלָפָא בְּאַבְהֹן, וְעַל דָּא לָא הָוָה
מִיתָתָהּ בִּידָא אַחֲרָא אֲלָא בְּקִרְיַת אַרְבַּע.

תָּא חֲזִי, כַּד יּוֹמִין דְכִּר נָשׁ אִתְקַיָּימוּ בְּדִרְגִין עֲלָאִין, אִתְקַיָּים כִּר נָשׁ בְּעֲלָמָא. כִּיּוֹן דְלֵא אִתְקַיָּים
בְּדִרְגִין עֲלָאִין, נְפָקִי וְנַחְתִּי לְתַתָּא עַד דְקָרִיבוּ לְהָאִי דְרְזָא דְמוֹתָא שְׁרִיָּא בֵּיהּ, וּכְדִין נָטִיל רְשׁוֹ
לְאַפִּיק נְשִׁמְתָּא וְטָאִם עֲלָמָא בְּזַמְנָא חָדָא וְנָטִיל נְשִׁמְתָּא וְסָאִיב לִיהּ לְגוּפָא וְאַשְׁתָּאֶר מְסַבָּא.
זַפְאִין אִינוּן צְדִיקָא דְלֵא אִסְתָּאֲבוּ וְלֵא אִשְׁתָּאֶר בָּהּ מְסַבָּבוּתָא.

וְתָא חַי בְּאַמְצָעוֹת דְּרִקְיָא אֲתַקְטַר חַד אֲוִרְחָא קְסִטְרִירָא וְאִיהוּ חוּיָא דְרִקְיָא דְכָל כְּכַבִּין
דְּקִיקִין בְּלֵהוּ קְטִירִין בִּיהַ וְקִימִי בִיהַ תְּלִי תְלִין, וְאִינוּן מִמֶּנּוּ בְּסִתְרֵיו (ס"א בְּסִתְרֵיו) עוֹבְדֵי בְּנֵי עֲלָמָא.
כְּגוּוֹנָא דָא כְּמָה חֲבִילִי טְהִירִין נְפָקִי לְעֲלָמָא מֵהַאי חוּיָא עֲלָאָה קְדָמָאָה דְאַתְפְּתָא בִּיהַ אָדָם,
וְכִלְהוּ מִמֶּנּוּ בְּסִתְרֵיו עוֹבְדֵי (דף קכה ע"ב) עֲלָמָא, וּבְגִין כְּדָּ אֲתִי בַר נִשׁ לְאַתְדַּכְּאָה, מְסִיעִין לִיהַ
מְלַעֲיָלָא, וְסִינְעָא דְמֵאֲרִיָּה סְחָרָא לִיהַ וְאַסְתַּמֵּר וְאַקְרִי קְדוּשָׁא.

אֲתִי בַר נִשׁ לְאַסְתַּאבָּא, כְּמָה חֲבִילִין טְהִירִין אֲזַדְמֶנּוּ לִיהַ. וְכִלְהוּ (סְחָרָו) שְׂרַיִן בִּיהַ וּמְסַחְרִין לִיהַ
וּמְסַאבִּין לִיהַ וְאַקְרִי טַמָּא, וְכִלְהוּ אֲזִילִי וּמְכַרְזִי קַמִּי, טַמָּא טַמָּא כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (ויקרא יג) וְטַמָּא
טַמָּא יִקְרָא. וְכִלְהוּ קְטִירִין בְּהַהוּא חוּיָא קְדָמָאָה וּסְתִירִין בְּכְמָה עוֹבְדֵי עֲלָמָא.

רַבִּי יַצְחָק וְרַבִּי יוֹסִי הוּוּ אֲזִילִי מִטְּבֵרְיָא לְלוּדָא. אָמַר רַבִּי יַצְחָק תְּוֹוֶהֲנָא עַל הַהוּא רִשְׁעֵי דְבִלְעָם דְּכָל
עוֹבְדֵי דְהַהוּא רִשְׁעֵי הוּוּ מְסַטְרָא דְמְסַאבָּא. וְהָכָא אֲוִלִּיפְנָא רְזָא חֲדָא, דְכָל זִינִי נְחֻשִׁיא דְעֲלָמָא
כְּלָהוּן מִתְקַטְרִין וְנִפְקִין מֵהַהוּא נְחֻשׁ קְדָמוּנִי דְאִיהוּ רוּחַ מְסַאבָּא מְזוּזְהָמָא, וּבְגִין כְּדָּ כָּל חֲרָשִׁין
דְעֲלָמָא אֲקִרִין עַל שְׂמָא דָּא נְחֻשִׁים (וְעַקְרָבִים) וְכִלְהוּ מֵהַאי סְטְרָא נְפָקִי. וּמֵאֵן דְאַתְמַשְׁדָּ בְּהַאי,
הָא אֲסַתַּאב.

וְלָא עוּד אֲלָא דְבַעֲי לְאַסְתַּאבָּא בְּגִין לְאַמְשַׁכָּא עֲלִיהַ הַהוּא סְטְרָא דְרוּחַ מְסַאבָּא. דְהָא תְּנִינָן
כְּגוּוֹנָא דְאַתְעַר בַּר נִשׁ דְכִי נְמִי אֲמַשִּׁיד עֲלִיהַ מְלַעֲיָלָא, אִי אִיהוּ אֲתַעַר בְּסְטְרָא דְקְדוּשָׁה אֲמַשִּׁיד
עֲלִיהַ קְדוּשָׁה מְלַעֲיָלָא וְאַתְקַדְּשׁ. וְאִי אִיהוּ אֲתַעַר בְּסְטְרָא דְמְסַאבָּא דְכִי אֲמַשִּׁיד עֲלִיהַ רוּחַ
מְסַאבָּא וְאַסְתַּאב. דְהָא אֲתַמֵּר עַל מַה דְתְּנִינָן אֲתִי בַר נִשׁ לְאַסְתַּאבָּא מְסַאבִּין לִיהַ.

בְּגִין כְּדָּ הַהוּא רִשְׁעֵי דְבִלְעָם, בְּגִין לְאַמְשַׁכָּא עֲלִיהַ רוּחַ מְסַאבָּא מֵהַהוּא נְחֻשׁ עֲלָאָה, הוּוּ אֲסַתַּאב
בְּכָל לִילִיא פְּאַתְנִיָּה, וְהוּוּ עֶבֶד עֲמָה עוֹבְדֵי אִישׁוֹת בְּגִין לְאַסְתַּאבָּא וְלְאַמְשַׁכָּא עֲלִיהַ רוּחַ
מְסַאבָּא, וּבְדִין עֶבֶד חֲרָשׁוּי וְעוֹבְדוּי.

וְשִׁירוּתָא דְעוֹבְדוּי הוּוּ נְטִיל נְחֻשׁ מֵאִינוּן חוּיִין וְקְטִיר לִיהַ קַמִּיהַ וּבְזַע (דף קכו ע"א) רִישִׁיָּה וְאַפִּיק
לִישְׁנִיָּה וְנְטִיל עֲשְׂבִין יְדִיעֵן וְאוֹקִיד כְּלָא וְעֶבֶד מְנִיָּה קְטַרְתָּא חֲדָא, לְבַתֵּר נְטִיל רִישָׁא דְהַהוּא
חוּיָא וּבְזַע לִיהַ לְאַרְבַּע סְטְרִין וְעֶבֶד מְנִיָּה קְטַרְתָּא אַחְרָא.

וְעֶבֶד עַגּוּלָא חַד, וְחַוָּה אָמַר מְלִין וְעֶבֶד עוֹבְדִין אַחְרַנִּין, עַד דְאַמְשִׁיד עֲלִיהַ רוּחִין מְסַאבִּין,
וְאוֹדִיעִין לִיהַ מַה דְאַצְטְרִיד, וְעֶבֶד בְּהוּ עוֹבְדוּי כְּפּוּם מַה דְאִינוּן יְדַעִי מְסַטְרָא דְהַהוּא חוּיָא
דְרִקְיָא. מִתְמָן אֲתַמַּשְׁדָּ בְּעוֹבְדוּי וְחֲרָשׁוּי עַד דְאַמְשִׁיד עֲלִיהַ רוּחַ מֵהַהוּא נְחֻשׁ קְדָמָאָה.

וּמֵהָכָא הוּוּ יְדַע יְדִיעֵן וְחֲרָשִׁין וְקוּסְמִין. וּבְגִין כְּדָּ בְּתִיב וְלֵא הֲלֵךְ כְּפַעַם כְּפַעַם לְקִרְאָת נְחֻשִׁים,
נְחֻשִׁים וְדָא, וְעַקְרָא וְשָׂרְשָׁא בְּמְסַאבּוּתָא אִיהוּ כְּמָה דְאַתְמֵר, וּלְבַתֵּר שִׁירוּתָא דְכָלָא לָאו אִיהוּ
אֲלָא בְּנְחֻשׁ.

אמר רבי יוסי אמאי כל זייני תרשין וקוסמין לא אשתכחו אלא בנשייא. אמר ליה הכי אוליפנא
מדיאתא נחש על תוה הטיל בה זוהמא, בה אטיל ולא בבועלה. אמר הכי הוא ודאי, אתא רבי
יוסי ונשקיה לרבי יצחק, אמר פמה זמנין שאילנא האי מלה ולא זכינא בה אלא השתא.

אמר ליה כל הני עובדין וכל מה דינע בלעם מאן אתר אוליף ליה. אמר ליה מאבוי. אבל
באינון תררי קדם דאיהו ארץ קדם אוליף כל תרשין וכל זייני קוסמין. בגין דבאינון טורי אינון
מלאכי עז"א ועז"ל, דאפיל לון קדשא בריה הוא מן שמיא ואינון קטירין בשלשלאי דפרזלא
ואודיעין תרשין לבני נשא, ומתמן תוה ידע בלעם פמה דאת אמר מן ארם ינחני בלק מלה
מואב מהררי קדם.

אמר ליה והא כתיב ולא תלך בפעם בפעם לקראת נחשים וישת אל המדבר פניו. אמר ליה,
סטרא תתאה דאתא מרוח מסאבא דלעילא, הוא רוח מסאבא דשליט במדברא פד עברו
בני ישראל ית עגלא בגין לאסתאבא בתדיה דאיהו תתאה, ובכלא (דף קכו ע"ב) עבר תרשוי בגין
דיכול לאעקרא לון לישראל ולא יכיל.

אמר רבי יוסי האי דאמרת בקדמיתא דכד נחש אתא על תוה אטיל בה זוהמא שפיר, אבל הא
תנינן דכד קאימו ישראל על טורא דסיני פסק מנייהו זוהמא. ישראל דקבילו אורייתא פסק
מנייהו זוהמא, אבל שאר עמין עובדי עבודת פוכבים ומזלות דלא קבילו אורייתא לא פסקא
זוהמא מנייהו.

אמר ליה שפיר קאמרת, אבל תא חזי, אורייתא לא אתייהיבת אלא לדכורי דכתיב, (דברים ד)
וזאת התורה אשר שם משה לפני בני ישראל. דהא נשי פטירין מפקודי אורייתא.

ועוד דאחדרו בלהו לזוהמתן בקדמיתא פתר דחטו, ואתתא קשיא לאתפרשא זוהמא מנה
יתיר מגברא. ובגין כך אשתכחו נשין בתרשין ובזוהמא דא יתיר מגוברין. דהא נשיא מסטרא
דשמאלא קא אתיין ואתדבקו בדינא קשיא, וסטרא דא אתדבק בהו יתיר מגוברין פמה דאתמר
בגין דאתיא מסטרא דדינא קשיא, וכלא אתדבק ואזיל פתר זיניה.

תא חזי, דהכי הוא כמה דאמינא, דבלעם תוה אסתאב בקדמיתא בגין לאמשבא עליה רוחא
מסאבא. בגוונא דא אתתא ביומי דמסאבו דילה אית ליה לבר נש לאסתמרא מנה, בגין דברוח
מסאבא אתדפקת ובההוא זמנא אי איהי תעביד תרשין אצלחו בידהא יתיר מזמנא אחרא,
דהא רוח מסאבא שריא עמה, ועל דא בכל מה דקריבת אסתאב, כל שפן מאן דקריב בתדה.
זכאין אינון ישראל דקודשא בריה הוא יחיב לון אורייתא ואמר לון (ויקרא יח) ואל אנשה בנדהת
טמאתה לא תקרב לגלות ערותה אני יי.

אמר ליה האי מאן דאסתפל בצפצופוי דעופי אמאי אקרי נחש. אמר לו דהא מההוא סטרא
קאתי דרוח מסאבא שריא על ההוא עופא (דף קכו ע"א) ואודע מלין בעלמא. וכל רוח מסאבא
בנחש אתדבקו ואתיין לעלמא ולית מאן דישתזיב מגיה בעלמא, דהא איהו אשתכח עם כלא,

עד זמנא דזמין קדשא בריד הוא לאַעברא ליה מעלמא כמה דאתמר דכתיב, (ישעיה כה) בלע
הפנות לנצח ומחה יי אלהים דמעה מעל כל פנים וגו'. וכתיב, (זכריה יג) ואת ריח הפמאה אעביר
מן הארץ וגו'.

רבי יהודה אמר, אברהם ידע בההיא מערתא סימנא, ולפיה ורעותיה תמן הוה, בגין דמקדמת
דנא עאל לתמן וחמא לאדם וחד טמירין תמן. ומנא הוה ידע דאינון הוו. אלא חמא דיוקניה,
ואסתפל ואתפתח ליה חד פתחא דגנתא דערן תמן ויהוה דיוקנא דאדם הוה קאים לגביה.

ותא חזי כל מאן דאסתפל בדיוקנא דאדם לא אשתזיב לעלמין ממיתה, בגין דהא בשעתא
דבר נש אסתלק מעלמא חמי ליה לאדם ובההוא זמנא מית. אבל אברהם אסתפל ביה וחמא
דיוקניה ואתקיים, וחמא נהורא דנהיר במערתא וחד שרגא דליק, כדן תאיב אברהם דיגריה
בההוא אתר, ולפיה ורעותיה הוה תדיר במערתא.

תא חזי, השתא אברהם בחכמתא עבד בזמנא דתבע קברא לשרה, דהא כד תבע לא תבע
למערתא בההוא זמנא, ולא אמר דבעי לאתפרשא מנייהו. אלא אמר, תנו לי אחוזת קבר עמכם
ואקברה מתי מלפני. ואי תימא דלא הוה עפרון תמן. תמן הוה, דכתיב ועפרון יושב בתוך בני
חת, ואברהם לא אמר ליה בההיא שעתא כלום.

אלא מה דאמר לון אמר, כמה דכתיב וידבר אל בני חת וגו'. וכי סלקא דעתך דאברהם בעא
לאתקברא בנייהו בין מסאבין או דתאובתיה הוה עמהון, אלא בחכמה עבר.

וילפינן (דף קכו ע"ב) אורח ארעא הכא כמה דעבד אברהם, דהא בגין דתאובתיה ורעותיה הוה
בההיא מערתא, אף על גב דהוה תמן, לא בעא למשאל ליה מיד ההוא רעותא דהוה ליה
במערתא, ושאל בקדמיתא מה דלא אצטריך ליה לאינון אחרנין ולא לעפרון.

פינן דאמרו ליה קמי עפרון שמענו אדני נשיא אלהים אתה בתוכנו וגו'. מה כתיב ועפרון יושב
בתוך בני חת. יושב כתיב, משירותא דמלין דאמר אברהם תמן הוה. כדן אמר שמעוני ופגעו לי
בעפרון בן עמר ויתן לי את מערת המכפלה אשר לו וגו'. ואי תימא בגין יקרא דילי יתיר מנייכו
אנא עביד דלא רעינא ככו. בתוככם, בגין לאתקברא בנייכו דרעינא ככו בגין דלא אתפרש
מנייכו.

רבי אלעזר אמר בשעתא דעאל אברהם במערתא היד עאל. בגין דהוה רהיט אבתריה דההוא
עגלא דכתיב ואל תפקר רץ אברהם וגו'. וההוא בן פקר ערק עד ההוא מערתא ועאל אבתריה
וחמא מה דחמא.

תו בגין דאיהו צלי כל יומא ויומא ויהוה נפיק עד ההוא חקל דהוה סליק ריחין עלאין, וחמא
נהורא דנפיק מגו מערתא וצלי תמן, ותמן מליל עמיה קדשא בריד הוא, ובגין כד בעא ליה,
דתאובתיה הוה בההוא אתר תדיר.

וְאִי תִימָא אִי הָכִי אַמְאִי לָא בְּעָא לָהּ עַד הַשְׁתָּא, בְּגִין דְּלֹא יִשְׁגָּחוּן עֲלֶיהָ הוֹאִיל וְלֹא אַצְטְרִיךְ לִיהּ. הַשְׁתָּא דְאַצְטְרִיךְ לִיהּ, אָמַר, הָא שְׁעָתָא לְמַתְבַּע לִיהּ.

תָּא חַזִי, אִי עֲפָרוֹן הָוּה חָמִי בְּמַעֲרַתָּא מַה דְהָוּה חָמִי אַבְרָהָם בֵּיהּ, לֹא יִזְבִּין לָהּ לְעֵלְמִין. אֲלֵא וְדֵאִי לָא חָמָא בֵּיהּ וְלֹא כְלוּם, דְהָא לִית מְלָה אַתְגְּלִיָּא אֲלֵא לְמֵאֲרִיָּה, וּבְגִין כֻּד לְאַבְרָהָם אַתְגְּלִיָּא וְלֹא לְעֲפָרוֹן. לְאַבְרָהָם אַתְגְּלִיָּא דִלִּיהּ הָוּה, (דף קכח ע"א) לְעֲפָרוֹן לֹא הָוּה אַתְגְּלִיָּא לִיהּ דְלֹא הָוּה לִיהּ חוּלְקָא בֵּיהּ. וּבְגִין כֻּד לֹא אַתְגְּלִי לְעֲפָרוֹן כְלוּם, וְלֹא הָוּה חָמִי אֲלֵא חֲשׂוּכָא, וְעַל דָּא זְבִין לָהּ.

וּמַה דְלֹא תַבַּע אַבְרָהָם בְּקַדְמִיתָא דִּיזְבִּין לִיהּ זְבִין, דְהָא אַבְרָהָם לֹא קֹאמַר אֲלֵא וַיִּתֵּן לִי אֶת מַעֲרַת הַמַּכְפֵּלָה אֲשֶׁר לִּי וְגו'. בְּכֶסֶף מְלֵא יִתְנַנֶּה לִּי וְגו', וַאֲיָהּוּ אָמַר הַשְׁדָּה נְתַתִּי לָךְ וְהַמַּעֲרָה אֲשֶׁר בּוֹ לָךְ נְתַתִּיהּ וְגו'. בְּגִין דְכֻלָּא הָוּה מְאִים עֲלֶיהָ דְעֲפָרוֹן דְלֹא יָדַע מַה הוּא.

וְתָא חַזִי, כֻּד עָאֵל אַבְרָהָם בְּמַעֲרַתָּא בְּקַדְמִיתָא, חָמָא תַּמָּן נְהוּרָא, וְאַתְרָמִי עֲפָרָא קַמִּיהּ, וְאַתְגְּלָא לִיהּ תַּרִין קַבְרִין אַדְהָכִי אַסְתַּלַּק אָדָם בְּדִיוֹקְנִיָּה וְחָמָא לִיהּ לְאַבְרָהָם וְחַיִּיָּהּ, וּבֵיָּהּ (הָוּה) יָדַע אַבְרָהָם דְתַמָּן (הָוּה) הוּא זְמִין לְאַתְקַבְּרָא.

אָמַר לִיהּ, אַבְרָהָם, בְּמַטְוֵי מִינְדָּה, קוּסְטְרָא קִטְרִי אֵית הָכָא. אָמַר לִיהּ קַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא טְמַרְנִי הָכָא וּמַהֲהוּא זְמַנָּא עַד הַשְׁתָּא אַתְטַמְרָנָא כְּגִילְדָא דְקִירְטָא עַד דְאַתִּית אַנְתָּ בְּעֵלְמָא, הַשְׁתָּא מְכַאן וְאֵילָךְ הָא קִיּוּמָא לִי וְלְעֵלְמָא הָוּה בְּגִינְךָ.

חָמִי מַה כְּתִיב וַיִּקַּם הַשְׁדָּה וְהַמַּעֲרָה אֲשֶׁר בּוֹ, קִימָה מְמַשׁ הָוּה לִיהּ מַה דְלֹא הָוּה לִיהּ עַד הַשְׁתָּא. רַבִּי אַבְא אָמַר וַיִּקַּם הַשְׁדָּה, וְדֵאִי קִימָה מְמַשׁ דְקָם וְאַסְתַּלַּק קַמִּיהּ דְאַבְרָהָם בְּגִין דְעַד הַשְׁתָּא לֹא אַתְחַזִּי תַּמָּן כְלוּם, וְהַשְׁתָּא מַה דְהָוּה טְמִיר קָם וְאַסְתַּלַּק וּכְדִין קָם כְּלָא בְּנַמוּסִי.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בְּשַׁעֲתָא דְעָאֵל אַבְרָהָם בְּמַעֲרַתָּא וְאֵעִיל שָׁרָה תַּמָּן, קַמּוּ אָדָם וְחָוָה וְלֹא קַבִּילוּ לְאַתְקַבְּרָא תַּמָּן, אָמְרוּ וּמַה אָנּוּ בְכַסּוּפָא קַמִּי קַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא בְּהָוָה עֲלֵמָא בְּגִין הָוּה חוּבָא דְגְרִימָנָא וְהַשְׁתָּא יְתוּסַף לָן כַּסּוּפָא אַחְרָא מְקַמִּי עוּבְדִין טַבִּין דְבַכּוּ.

אָמַר אַבְרָהָם הָא אָנָּא זְמִין קַמִּי קַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא בְּגִינְךָ דְלֹא תַכְסִּיף קַמִּיהּ לְעֵלְמִין. מִיָּד וְאַחֲרֵי כֵן קָבַר אַבְרָהָם אֶת (דף קכח ע"ב) שָׁרָה אִשְׁתּוֹ, מָאִי וְאַחֲרֵי כֵן. פְּתַר דְקַבִּיל אַבְרָהָם עֲלֶיהָ מְלָה דָּא.

אָדָם עָאֵל בְּדוּכְתִיָּה חָוָה לֹא עָאֵלָת, עַד דְקָרִיב אַבְרָהָם וְאֵעִיל לָהּ לְגַבִּי אָדָם וּקַבִּיל לָהּ בְּגִינְיָה, הָדָא הוּא דְכְתִיב וְאַחֲרֵי כֵן קָבַר אַבְרָהָם אֶת שָׁרָה אִשְׁתּוֹ, לְשָׁרָה לֹא כְתִיב אֲלֵא אֶת שָׁרָה לְאַסְגָּאָה חָוָה, וּכְדִין אַתִּישְׁבוּ בְּדוּכְתִיָּהּ כְּדָקָא יְאוּת, הָדָא הוּא דְכְתִיב, (בראשית ב) אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהַבְרָאָם, וְתַנִּינָן בְּאַבְרָהָם.

תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ דָּא אָדָם וְחָוָה. אֵלֶּה הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ לֹא כְתִיב, אֲלֵא תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְלֹא תוֹלְדוֹת פֶּר נֶשֶׁ. וְאֵינּוּן אַתְקִימוּ בְּגִינְיָה דְאַבְרָהָם. וּמָנָא לָן דְאַתְקִימוּ בְּגִינְיָה דְאַבְרָהָם. דְכְתִיב וַיִּקַּם הַשְׁדָּה וְהַמַּעֲרָה אֲשֶׁר בּוֹ לְאַבְרָהָם. וְעַד דְאַתָּא אַבְרָהָם לֹא אַתְקִימוּ אָדָם וְחָוָה בְּדוּכְתִיָּהּ בְּהָוָה עֲלֵמָא.

רבי אלעזר שאיל לרבי שמעון אבוי, אמר האי מערתא לאו איהו כפילתא, דהא כתיב מערת
המכפלה, וקרא קרי לה לבתר מערת שדה המכפלה, מכפלה קא קרי ליה לשדה.

אמר ליה הכי קארי ליה מערת המכפלה כמה דאת אמר ויתן לי את מערת המכפלה, אבל
ודאי חייך לאו מערתא איהו מכפלה. ולא שדה אקרי מכפלה, אלא האי שדה ומערתא על
שום מכפלה אקרון שדה המכפלה ודאי ולא מערתא, דהא מערתא בשדה איהי, וההוא שדה
קאים במלה אחרא.

תא חזי, ירושלים כל ארעא דישראל אתכפל תחותיה. ואיהי קיימא לעילא ותתא, פגוונא דא
ירושלם לעילא ירושלים לתתא, אחידא לעילא ואחידא לתתא, ירושלים לעילא אחידת בתרין
סטריין לעילא ותתא (ירושלים לתתא אחידת בתרין סטריין לעילא ותתא) ובגין קד כפלתא היא.

ועל דא האי שדה מההיא כפלתא איהו דביה שריא. פגוונא דא כתיב פריח שדה אשר פרכו
יי לעילא

